

საქართველოს
ბავშვთა ჟურნალი

საქართველო

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ყურნალის „ჯეჯილისა“

I	გლეხის ჩაეილი ლექსი—გ ფარკელის	3
II	ორი მეგობარი: ცუკუა და ფისუა—თ. კანდელაკის	5
III	ტყუილი შიში ამბავი—გ. წაღატუბელის	17
IV	ია ლექსი—შ. მღვიმელის	21
V	ჯემს გარფილდის ცხოვრება. (შემდეგი)—ბატუასი	23
VI	ზანგი და თეთრი (ფრანგულიდან) გაგრძელება	34
VII	თესლი ამბავი (რუსულიდან)—პესარიონ ვაშაძის	50
VIII	ძნელი გაკვეთილი (ფრანგულიდან)—	51
IX	წერილმანი: გამოცანები, ანდაზები, შარადა, რებუსი და სხვა	53

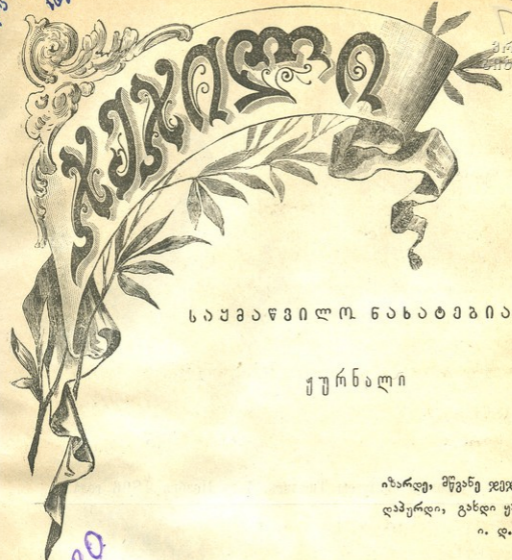
მოეგონებთ „ჯეჯილის“ ხელის მომწერლებს, რომ ვისაც ფული სრულათ არა აქვთ შემოტანილ, დაჩქარონ შემოტანა.

ყურნალი „ჯეჯილი“ 1896 წელს გამოდის ყოველ თვე, ე. ი. ხელის მომწერლები მიიღებენ წლის განმავლობაში 12 წიგნს—ექვსის მაგივრათ და ყურნალი მხოლოდ ერთი მანეთით მეტი ღირს. (თბილისში 4 კ. და ქალაქ გარეთ 5 მ.) რედაქციაში მუდმივი თანამშრომლობა იკისრეს: რაჭ. ჯაჯანაშვილმა, ალ. შირიანაშვილმა და ალ. კარსევიანაშვილმა.

მუხრანის
ხელი

საქმეაწვილს ნახატებიანი

ქურონალი

იზარდჳ, მუჳანე ჯეჳილო.
ლაჳურდი, განდი უნაო!..
ი. დ.

13080

№ XI

წალიწადი მეჳვიდე

თფილისი

სტაბა გ. დ. როჯინანცისა || Тип. М. Д. Ротинианца. Гол. гр., 1. № 41.
1896.

ს. მარჯოს ს. ს. ს. ს. ს.
ს. ს. ს. ს. ს. ს. ს. ს. ს.
ს. ს. ს. ს. ს. ს. ს. ს. ს.

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

Дозволено пензурою Тифлисъ, 7-го Ноября 1896 года.

გლეხის ჩივილი.

ღესმა თქვა: ღმერთო,
შენ იცი,
არა ვარ ავის მქნელია!
აღბლ და მართლ ლუკ-
მას ვჭამ,
მუშა ვარ მიწის მხენე-
ლია.

სხვისი არ მიუვარს
არამი,
მიტომ, რომ მაწენბე-
ლია;
მპულს კაცი მუქთა მჭა-
მელი,

როგორც მკებენარი კველია.

გავსდიღვარ სიღატაკეში,
ტანჯვა და წვალებასია;
წილათ მსვდა სხვისი მონება
ამ წუთის ცხოვრებაშია.

შრომის შეილი ვარ, ბედშავი,
 ცსოვრებით დატანჯულია;
 იმედათ მიჩანს მარჯვენა
 და ბურჯათ მიწა სწულია.

ერთი რამა მაქვს სადარდოთ,
 ის ჩემი გულის მწველია:
 არ ვიცი წერა-კითხვაი,
 ამან მომწვიტა წელია!

ჭეშმარიტება, სიძარტლე
 ჩემს გულში დამარსულია,
 მაგრამ სუეველბა მონათ მხდის,
 ვისაც სურს სამსახურიბ.
 კაღმათ ხელს სახრე შიმანის
 და მელნათ— მიწა სწულია,
 ქაღალდით ტუე და შინდლორი,
 იქ მომეაფს ჭირნახულია.

გ. ფატრელი.

ორი მეგობარი: ცუგუა და ფისუა.

რთი ნამკევა ლეკვი იყო ბროლია, როცა ის ღობის ძირას ვიწროვით მივ-
დებული. მოკუნტულიყო საცოდავი და
კულსაკლავათ ღნაობა მძიერ-მწუწურვა-
ლი ჭ უბატონო. შევიუვანეთ სასლ-
ში, გავათბეთ, გაჯამდეთ, მივუბლერსეთ
ღ ცოცხალ-მეგობრმა ლეკვმა უურები კი
ცქვიტა. კარვმა მოვლამ და პატრო-
ნობამ სული ჩაუდგა საცოდავს და
რამდენსამე ხანს შემდეგ საკვირველი
ქასქანჯიელი რამ გასდა. თუძვა სი-
ლამაზით ვერ მოაწონებდა კაცს თავს,
მაგრამ სიეშმაკე ქვეყნისა ჰქონდა.

ამასთან ისეთი აზრიანი, გონიერი და მორჩილი რამ
იყო, რომ ჰა! უნდა გენახათ, როგორ გამოცქვიტდა ხოლ-
მე უურებს, დააჭყეტდა გონიერ თვალებს და სმენათ გა-
დიცვოდა, როცა ძაღლის, კატის, ან ჩიტის ხმაზე დაი-
ძახებდა ვინმე!.. იმისი კუდის ქნევა და მისვრა-მოხვრა,
სწორეთ ადამიანზე უკეთესათ გამოთქვამდა ყოველივე
გრძნობას; ხან გაიბზეკდა, ხან დაგრესდა, ხან რგოლი-
ვით გაიხდიდა, ხან აიშვერდა, ხან დაუშვეებდა. სისარულს,
მწუსარებას, გაჯავრებას, რისამე სურვილს და თხოვნას

სომ ისე ცხადათ გამოთქვამდა თავის ხმის კილონ მი-
 მოხვრით, როგორც ადამიანი...

დიდიდან სულამოდო დიდით ჰატარებდის ბროლიას
 ალერსში ვიუაუთ. ის ოჯახის ნამდვილი წევრი გახდა ო
 ვეელას საუვარელი: ვინ კალთაში ჩაისვამდა, ვინ მხარზე
 შეისვამდა, ვინ აკუნში ჩააწვენდა და არწევდა; ხან ვაჟუ-
 რათ ჩააცმევდენ, ხან ქაღურათ და ათამაშებდენ, ხან უკანა
 ფეხებზე დააყენებდენ ხან თათებით ტაშს აკვრევენებდენ,
 ხან წიგნს გადაუშლიდენ, ხან კალამს მისცემდენ ხელში და
 ვითომ წერა-კითხვას ასწავლიდენ; ხან სარკეში ჩაახედებ-
 დენ და სავარცხლით ქოჩორს უსწორებდენ... ამ გვარი
 ფერობით და ნებივრობით ლეკვი გაკეთდა, დაშვენდა...

ჩვენ ოჯახში ერთი ხანში შესული კატა ცხოვრობდა.
 ჰატარა „ოთხ ფეხს“ ძალიან მოუნდა იმისი გაცნობა და
 დახლდავება. ალერსიანათ მიიღობინა იმან ციცუნისათან,
 გაუწოდა თათი, თითქო ხელი უნდა ჩამოართვასო და გა-
 მოეთამაშა. მაგრამ ბესრეკი კატა ვურ ჩამოურილი დაცუ-

ცქებულყო ბუხართან და თვლებდა. მას მოეჭმა თავისი წუთი-სოფელი, ორი ჰარასკევი წინ აღარ ელო; თავს ძლივს იმაგრებდა, ჯან-ღონე გამოლეოდა, ხალისი დაჭკარკოდა და მწარეთ დაღონებული ახლა ღრმა ფიქრებს მისცემოდა: თავის სიუმაწვილეს იგონებდა, როცა ერთ ღროს მასაც ქარი უქროდა, სანამ ღმერთი წყალობდა, ახლა კი თავგები კუდსა და წვერ-ულვაშს აწიწვინიდენ და იმას განძრევაც ეზარებოდა...

სიბერეს უოგელთვის შური და ეჭვიანობა მოსდევს და ჩვენ მოხუც კატუნისაც ეს სენი დასწემებოდა. ეჯახრებოდა ბროლია, შურდა, რომ იმას ეველა თავს ევლებოდა. ბროლიას შიკარება და იმისი გაქცევა ერთი იყო: კუდ ამომუებული ზღაზვნით გასწევდა მეორე ოთახისაკენ, ან ფრუტუნით შეძვრებოდა ტახტ ქვეშ; ცხვირ ჩამოშვებული წამოჯდებოდა და თავ-პირი ჩამოსტიროდა, თითქო ქვეყნის ჭირ-ბოროტი მას დასწოლია თავზეო... სიცოცხლით სავსე ბროლია კი სუნტრუცის გუნებაზე იყო, იმას ტოლი უნდოდა, ამეოლი და რადგანაც სწვას ვერავის ხედავდა სახლში, ამ კატას არ შორჯებოდა, იმას აინუნძიაც არ მოსდიოდა, თუ კატას შურით სავსე ჭქონდა გულ-მუცელი და თვალები; წელში ვერ გაშლილიყო და მუხლები ქარებით დახუთოდა... ის გოგმანით გამოუდგებოდა ბესრეკს, საითაც უნდა წასულიყო, სევ აუკვიატებოდა. ბროლიას შეტათ ართობდა კატის გრძელი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ბანჯკვლიანი კუდი. მხიარულის ეფუთ დასდევდა მის
კუდს, იჭერდა და ეთამაშებოდა. კატა უსიამოვნოთ უბღვე-
როდა და სძირათ მოთმინებიდან გამოსული თავის თათე-
ბის ჩანგალ-კავეებს გამოსდებდა ცელქ-დაუდევარ ცუკუას
და მხიარულებას ჩააძწარებდა. ამასობაში ცუკუა წამოი-
წარდა და რაკი ვერაფრით ვერ მოიგო ფისუას კული,
მისი ზისლით აივსო და მტრული თვალთ დაუწყო ცქე-
რა. საცა თვალს მოჰკრავდა, ეფუთ მიუარდებოდა და გბე-
ნას დაუწევებდა; კატაც არ იფიწევებდა თავის ღირსებას და
მტერს მტრულათ უხვდებოდა და თავის ბასრ კლანჭებს
ისარივით ურჭობდა ნაზ სსეულში. აქ კი შუა კაცი იყო
საჭირო, გამშველებელი, თორემ ერთმანეთს ტვინს ამო-
სწოვდენ...

ერთხელ მოთმინებიდან გამოსულმა კატამ შიგ თვა-
ლებში გამოჰკრა კლანჭები ცუკასა და ცხარე ცრემლი
აღვრევინა. ეველას გვეგონა, რომ ბროლია სამუდამოთ
დაბრძავდებო. მაგრამ ძაღლის აკებულებამ დასძლია ამ
ფათერბაკს. ბოლოს გადავწვიტეთ გაკვეთევებინა კატა სა-
ხლიდან, თორემ ცუკას აქ აღარ ედგომინებოდა, რომე-
ლიც კატასე საუვარელი შეიქნა ჩვენთვის.

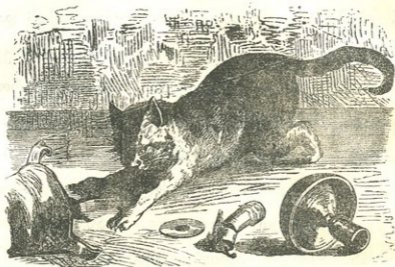
ბებერი კატის მაგივრათ შემოვიყვანეთ ერთი კნუტი.
საუცხოვო რამ გამოდგა ეს ზაწაწინა რუსი კნუტი. ის
პირველათვე ისე მიენდო ეველას, თითქო ამ სახლში ვას-
დილი და დიდი ხნის მეგობარიაო. მისი ჭკვიანი თვალებ-

ბი, მოსიყვარულე გული ეველას სიყვარულსა და სულით საგოგმანებელი გახდა. ხან ჯიბეში ჩავისვამდით, ხან უბეში ამოვაუფინებდით ჰატარა თავს და ისიც მოთმინებით გამოიჭეიტებოდა და ემორჩილებოდა ეველას. მასში არ მოიხოვებოდა არავითარი სიბოროტე, როგორც ბესრეკ კატაში, რომელსაც „ღვთის წყალობა“ ღვთის რისხვით მიაჩნდა, და ამიტომაც ორმა ჰირუტეკმა გაცნობასთანავე შეიყვარეს ერთმანეთი. ძალე ისეთი მეგობრები გახდნენ, რომ ერთმანეთს კუდი-კუდს დასდევდნენ და ერთ ჯამში ჭამდნენ საჭმელს. იმათი ერთათ თამაშობა, სტუი-ობა და ეშმაკობა სასიამოვნო სანახავი იყო. უნდა გეცქირათ, ხუმრობით რომ ბრძოლის ველზე გამოვიდოდნენ და ხან ერთი ცდილობდა, ხან მეორე ერთმანეთის დამარცხებას. რამდენი ეშმაკობა, მოხერხება, სასაცილო სრიკები, იხატებოდა იმათ თამაშობაში!.. ბროლია გადააკორიალებდა კატას გულ-აღმა და ხან კუდში სტაცებდა ჰირს, ხან ეურებში, ხან ფეხებში და სიყვარულით ღრღნიდა. ციცუნია მოთმინებით ემორჩილებოდა ეველა ამას, მაშინაც კი, როცა ბროლია იმას კბილებით იატაკზე ათროკიალებდა სოღმე. ხან-და-ხან ციცუნია წამოხტებოდა, დაიწეებდა სირბილს, ერთი ოთახიდან მეორეში შევარდებოდა, კაი ჯამბაზივით ხტებოდა სკამიდან სკამზე, სტოლიდან სტოლზე და ბოლოს საღმე მუთაქასე გაწეებოდა ჰირეკე, გაიჭიმებოდა, განახებოდა და მამაცურათ უდარა-

ჯებდა, რომ ისევ გამოეწვია თავისი ძტერი, ვითომ და
 საბრძოლველათ. ამ დროს ბროლიაც თავის ქერქში არ

იყო: ის წკბუტუნებდა, ჰეუფდა, იღრინებოდა, ბუხებსაც კი
 ეცემოდა, რეტინივით თვალ-გაფაცვიცმებული დარბოდა აქეთ-
 იქით. ზ სულ გაკემნდილი უცდიდა ციცუნისას, მერე ანაზღე-
 ულათ ეცემოდენ ერთმანეთს; კატა ფრუტუნს ასტყენდა, ლეკვი
 წკბუტუნსა ზ ეუფას, ერთი გაიქცეოდა, მეორე გამოუდგებო-
 და, შემოირბენდენ მთელ ოთახს, შეეჭიდებოდენ ერთმანეთს,
 ბღლამუნაობდენ, კვირტის გორგალივით მოიკუმშებოდენ
 ერთათ გადახვეულები, ზღარბივით გადაკოტრიბლ-გადმო-
 კოტრიბლდებოდენ, ფეხების ქნევას დაიწეებდენ, ტუ-
 ჩებში, უურებში, კუდზე კბენდენ ერთმანეთს, მერე უცებ
 გამოიღებოდენ და თოხნარივით აქეთ-იქით გაიქცეოდენ...
 ხან-და-ხან ციცუნია სადმე მალლა შკაფის ან თაროს თავ-
 ზე ფხაჭანს მოიღებდა, იქიდან გადმოიციქირებოდა ზ ლეკვს
 თვალებს აბრეცინებდა, ეს კი დაცუცქდებოდა იმის ზირღა-

ჰირ იატაკზე და ეეფეთ საომრათ ითხოვდა. კარგა
 შემდეგ ციცუნია ძირს ჩამოსტებოდა, ეცემოდენ ისევ ერ-
 თმანეთს, დადგებოდენ უკანა ფეხებზე და წინა ფეხებით
 აღმძინურათ ჭიდაობას დაიწებდენ. ეს ჭიდაობა იმ
 დროდის გასტანდა, სანამ ერთ-ერთი არ წაიქცეოდა ია-
 ტაკზე. შემდეგ ბროლია მოშორებით წამოჯდებოდა ვაჟ-
 კაცურათ ოთხ ფეხზე, ფისუა აიუაუვებოდა თავის ოთხ
 თათზე, მოიკუმშებოდა, დაიმოკლებდა ტანს, ნელ-ნელა
 მიეზარებოდა, უცბათ ემკვრებოდა, რაც ძალი და ღონე
 ჰქონდა და გამოჰკრავდა ცალ თათს კისერზე. ბროლია
 კუდ აძომუებული განზე გაუსტებოდა და ხელმეორეთ და-
 ტაკებს ელოდა, ან რეტიანივით დაიწებდა სირბილს ისე-
 თი სიძარდით, რომ ვეღარ გაარჩევდით, ძალი დარბო-
 და, თუ ბურთი გორბობდა. ამ დროს კატა გაიშხლართე-
 ბოდა იატაკზე გულადმა, თავს კვერდზე გადაიღებდა და
 კუდის ცემით უცქეროდა ბროლიას. მოქანცული ბროლია
 მივიდოდა მასთან და დაუწებდა ღრუნას, საცა მოასწრებ-
 და. ციცუნია უცბათ წამოჰკრავდა თავის მეგობარს ნემ-
 სებივით კლანჭებს და ბროლია მოჰვეებოდა ღრუნას. საკ-
 ძაო იყო აძდროს ვისმე ერთი დაევირა, — ორივენი ერთ-
 მანერთს გამორდებოდენ; ფისო მედიღურის ნაბიჯით სამ-
 წარეულსაკენ გასწევდა და ბროლია ტახტ ქვეშ მიიმა-
 ლებოდა. ეს იყო იმისი სწავარელი თავშესაფარი, როცა
 რაიმე უსიამოვნობას მოელოდა.

თამაშობით მოქანცული ეს ორი მეგობარს უკმაყოფილებოდენ შუა ოთახში, ან თბილ ბუსართან და მიეცემოდენ ტკბილ ძილს.

სასიამოვნო და საკვირველი საუბრებელი იყო ამთი თამაშობა: იმათი მეგობრული ვანწყობილება სრულიათ ამტკუნებდა იმ ანდასას, რომელიც ამბობს: „ისე ცხოვრებენ, როგორც ძაღლი და კატა“.

თუ სადმე წავიდოდით სახლობით გადაჩარდასებული ურძით, ან მარტოკა ტყეში შუბა-ფიხისთვის, ბროლია ჩვენი წინამძღოლი იყო. ისეთი სიხარულითა და აღტაცებით მივბოდა წინდაწინ და ძალი-ძალ უკან-უკან იცქირებოდა, რომ ჩვენშია ცუნებლიეთ სიხარულს ჰბადავდა, თუნდა ცუდ გუნებასე ვყოფილიყავით. ის ხან დაწინაურდებოდა, სადმე მიიმალებოდა და ძალი-ძალ შორიდან გამოგვხედავდა, მოდიან თუ არაო, ხან უკან ჩამორჩებოდა და როცა კარგა მანძილით წინ გავასწრებდით, მოიბებნდა, აუკლ-ჩაუკლიდა ურემს, ხარ-კამეჩებს, ურემ ქვეშ შეძვრებოდა, ჩამოგვათვალიერებდა, ვინ ვიყავით, სათითაოთ და ისევ მოჭკურცხლავდა ან ჯავებისაკენ ან მდინარისაკენ. დასტოვდა, დაფუსფუსებდა, რაღაცას ეძებდა, ხან ჩიტებს გამოუდგებოდა, ხან ბუჩ-ჰეპელებს და ისევ ჩვენთან მოიბებნდა. მოუსვენარი რამ იყო, არ გასასდელი! თუ ვინცობაა შინ დაგვეტოვებინა

დაჯდებოდა კარებ წინ და მოუთმენლათ მოელოდა ჩვენ დაბრუნებას. თუნდ ჯერ მოძორებით ვყოფილიყავით, ვერც კი დავენახეთ, ის ალღოს აიღებდა, იცნობდა მეურმის ხმას, ეტლის ჭრიალს და სისარულის გამომსატველი ვეფით გამოექანებოდა ჩვენკენ; გალოკავდა ურემს, ხარებს, მეურმეს, ვეელას. აქ უნდა გენახათ იმისი ლაქუცი, ალერსი, მოფერება, ლოკვა, კუდის ქნევა, გრესა-მანჭვა, რომლებშიაც ცხადათ იხატებოდა სისარული, სიყვარული, ერთგულება!..

შესანიშნავი იყო იმისი მდგომარეობა, როცა სადმე წასვლას დაგანირებდით: ის მოუთმენლათ ელოდა თავის ბედს თუ უბედობას, ა. ი. წაუვანას თუ შინ დატოვებას და სისარულით ცას დაეწეოდა, როცა იმასაც გამოვიწვევდით დასტვენით, ან დაწრუწუნებით ჩვენთან წამოსასვლელათ. მაგრამ გაიგონებდა თუ არა გაჯავრებას, დაძლის ხმას, ჩამოუშვებდა კუდს და დამხარებული დაჯდებოდა კარების მოძორებით...

როგორც სევითა ვთქვით, ბროლიას ჩვენთან სისარულის დროს ძალიან უყვარდა დაწინაურება, ან უკან ჩამორჩენა, მაგრამ ჩვენ ამას უურადლებას არ ვაქცევდით, რადგანაც, როცა უნდა წასულიყო, ისევ ჩვენთან მოირბენდა. თუ გზაში ვერ დაკვეწეოდა, ან ავეცდებოდა, სახლის გზა არასოდეს არ დაეკარგებოდა. ერთსეულ ის სადღაც მესობლის ძაღლებმა გაიყოლიეს. ბროლიას დიდი

სინარული იყო იმათთან კასეირნება და კართობა. დრო-
 კავიდა და ბროლია ალარ დაბრუნდა. დაუწევთ ძებნა,
 ძახილი, ძაგრამ ველარ ვიპოვეთ. დაღამდა— არსად არის,
 გათენდა — არსად არის. კავიდა მეორე დღე... შესამე...
 მეოთხე... სად არის ბროლია! ორი კვირა იმისი ასა-
 ვალ-დასავალი ველარ კავიკეთ. ცამ ჩაუღაპა, მიწამ ჩანთ-
 ქა? მოიპარა ვინმემ? დიდმა ძაღლებმა დაგლიჯეს? არაგინ-
 იცის! დაიკარგა, დაიკარგა საწებლი ბროლია!..

მიჩუმდა, მიწენარდა სახლი, კარ-მიდამო უ ბროლი-
 თთ! სადღა იმისი წკაპ-წკაპი, იმის სმაურობა, იმისი-
 სინარული, იმისი სტუნობა, ალიაქოთი!! რაღაც დააკლ-
 და ოჯახს! როგორღაც დაღონდა არე-ძარე... თვალი გზი-
 სკენ გვრჩებოდა, თითქო სმა მისი კვესმოდა, ძაგრამ სად
 არის!..

ჩვენსას ვიდა ჩიოდა, საწებლი ფისო იყო შესაბრა-
 ლისი: მოგლიჯეს გულიდან მეგობარი, წართვეს ამხანა-
 გი, რომელთანაც ორი წელიწადი დღე-და-ღამ გაუწევებ-
 ლიუ თამაშობდა, სინამოვნობდა!..

მთელ სახლ-კარს, ბოსელს, საბმელს, ესოს უფ-
 ლის კარძემო ფისუბა და დაქმებს საუვარელ, ერთგულ
 მეგობარს; კნაგის, ღნაგის გულსაკლაფათ, უძახის განწი-
 რულების სმით, დღეს, სვალ, დღე-ღამე! სან ერთს კვე-
 ფერება, სან მეორეს, სრუტუნებს, სედ კვეკლისება, თით-

ქო გვეკითხება: „სად არის ჩემი მეგობარი ბროლინო?“
მაგრამ არსაიდან სანუკემო ჰასუსი არ ეძლევა.

— არ ვიცით, ჩემო ფისო, არ ვიცით, ჩემო ფისუ-
ნია, სად არის!.. ვუბნებით ჩვენც, მაგრამ ამითი ვერ ვამ-
შვიდებთ გულ დამწვარ კატას! ის აღარ გვპორდება, მო-
სვენებას არ გვამლევის, ფენი ვერ გადაგვიდგამს, რომ არ-
შემოგვცუნავლოს: „მითხარით, სად არის ჩემი ძმობილი?!
რათ მიძალაფთ! რათ დამაობლეთ? ვინ იყო ის ბოროტი,
რომ მოიპარა?.. ვინ იყო ის მხეცი, რომ სიცოცხლე მო-
უსპოვო?“ — კარგია, ფისო! კარა, ფისო-ჯან, მოითმინე!
იქნება გამოჩნდეს სადმე შენი მეგობარი!“ ვანუგეშებთ
ჩვენ.

საწუალი ფისო! სად არის ნუკეში? ერთ წუთს აღა-
რ გვპორდება, თითქო ნუკეშს ჩვენ ალერსში-ღა ჰპოუ-
ლობს, თითქო ჩვენით-ღა ცოცხლობს!

აი, ასეთი გრძნობა აქვს ოთხფეხს, თუძვა კი უნდა!
ფისოს ცხოვრება სრულიად გამოიცვალა. ის აღარ
არის, რაც წინათ იყო! სადღაა უწინდელი მსიარულება,
სირბილი, სტუნაობა, თამაშობა?! თავჩაქინდრული დადის
კუთხიდან კუთხეში და უერს უგდებას, თავგმა სომ არსად
გაიჩუჩუნაო. „კარგია ერთგული სამსახური, მაგრამ მო-
გეწეინება, თუ გამართობიც არა გეავს! ადამიანებს სომ
ვერ აჭეუები! მართალია, იმათაც მოფერება, მოალერსება
ცოდნიათ, მაგრამ სულ სხვა ეოფილა შენი თანამოქმე

ოთხფენი!“ ამ გვარი ფიქრები უნდა ჰქონოდათაგანთ ჩვენს ფისუას, როცა ის თვალ დასუჭული იჯდა და უხალისოთ უურს უკლებდა თაკვების ფაცი-ფუსს!

ნეტავი ცოცხალია ახლა საწუბლი ბროლია? თუ ცოცხალია, ნეტავ რას ჰფიქრობს, ან რას გრძნობს, რომ ვერ გვხვდავს ჩვენ და მეტადრე თავის საუვარულ მძობილს!?

კატა დღითი დღე დანაღვლიანდა. იმის გულსაკლავ კნავილს ბოლო აღარ მიეცა. რამდენსაძე დღეს შემდეგ ის ჩამოხმა, განდა, დასორაფიჭდა!.. თან-და-თან ცუდათ და ცუდათ ხდებოდა! ბოლოს დღეც დაეთვალა, ლოკინათ ჩავარდა და აღარც აძგარა!.. მხოლოდ უკანასკნელ სულის ამოსვლის დროს წამოდგა თავის საწოლიდან, თითქო უნდა გამოგვთხოვებოდა, გაჭირვებით წამობობდა მეორე ოთახისკენ, მავრამ ძლივს მიახწია კარებამდის და ღონე მისდილმა განუტევა სული!.. ერთგული მეგობრის უდროვოთ დაკარგვამ, მოულო ბოლო და გადაიტანა საცოდავი! აი, ეს არის ჯივარი!..

თეოფ. კანდელაკი.

ტუილი შიში.

კოტე მკვესარს ემაწვილი იყო, ეველბფერძი ძეტი-
ზრობა და თავის გამოჩენა უვეზარდა სოლმე; ამი-
ტომაც ერთხელ ძრიელ ცუდი საქმე დაემართა.

ის, მისი და-ძმები და ამხანაგები ერთ მთვარნიან და-
მეში ესოში ისხდენ დიდ კაკლის ძირში და თამაშობდენ,
იქვე მახლობლათ სოფლის ძეული საუდარი იდგა და სა-
საფლავოც იყო.

—კოტე! ჰკითხა ერთმა ემაწვილმა,—მართალია რომ
ამბობენ, საუდართან რო დიდი ცაცხვი დგას, იმაზე და-
შით გაბრიელ მთავარ-ანგელოზი მოფრინდება და ანა-
თებსო?

—ჩვენმა მასწავლებელმა გვითხრა, ეს სულ უმეცარი
ხალხის მოგონილიაო,—უთხრა კოტემ (ის იმ დროს
სოფლის სკოლაში დადიოდა).

—მაშ ისიც ტუილია, საფლავებსე რომ ანათებს
რადაც ღამით?—ჰკითხა მეორე ემაწვილმა,—ბებიამა თქვა,
ცხონებულების საფლავებს ღამით ნათელი ადგიაო.

—ბებია შენმა ბევრი იცის!—ტუილია მაშ რა არის,
—უზასუსა კოტემ.

—მაშ რათ ეძინია ხალხს ღამით სასაფლავოზე გა-
ლისა?—იკითხა მესამე ემაწვილმა.

— იმიტომ ეშინიათ, რომ მუღაბურუ არიას, არაფერო უსწავლიათ, ჩვენმა მასწავლებელმა უფრო კარგათ არ იცის? — უთხრა ემაწვილებს კოტემ.

— მე მაინც ვერ გავივლი სასაფლაოზე ღამით და, — თქვა ერთმა ემაწვილმა.

— მაშ რას მომცემთ მე რომ ხსლავე სასაფლაოზე მივირბინო და ისევ დავბრუნდე? — წამოიძახა თავ-მომწონე კოტემ.

— შენ ტყავში დადექი, ნუ ატეხილხარ, უთხრა დამ-მაშომ კოტეს, — მამა გაგიჯავრდება.

— თქვენ რას დასდევთ, გინდათ დაწინაღობა, — თქვა კოტემ.

— რომ მოგვატყუილო? ემანდ დიამალები, მერე მოსვალ და იტყვი, სასაფლაოზე ვიუავიო, — უთხრა ერთმა ამხანაგმა კოტეს.

— აი ამ ჩემ დანას დავასობ იქ და ისე დავბრუნდები. მაშინ სომ დაიჯერებთ, — თქვა კოტემ, წამოხტა და გასწია კიდევ სასაფლაოსკენ.

მართლაც მალე მიირბინა, ცოტა არ-იყოს ეშინოდა; სიჩქარით ამოიღო თავისი ჰატარა დანა, მოიხარა და დაასო ერთ საფლაოზე.

მაგრამ სასუბედუროთ კოტეს ცოტა გრძელი ჩონხა
ეცვა და კალთის ბოლო დანის წვერს მოჭყუა ქვეშ.

დახსო თუ არა დანა, მოინდომა უკან დაბრუნება,
მაგრამ დახეთ უბედურებას, კოტეს კალთა ვიღამაც დაი-
ჭირა და არ უშვებდა.

კოტემ გაიფიქრა, კვდარი მიჭერსო, კინაღამ გული
წაუვიდა, გამოგლიჯა ჩერქესკის კალთა და მოჭკურცხლა.

გზასე რომ მორბოდა, ერთბაშთ უკან მიიხედა, სომ
არაფინ მომდევსო და თვალი მოჭკურა თავის ლხინს.
ეგონა გადაცვალებულის აჩრდილი თუ მომდევსო, კიდევ
უფრო შეეშინდა და გულ გახეთქილი მიიჭრა თავის ამ-
ხანაგებთან, სულს ძლივს იბრუნებდა და აღარც ხმას
იღებდა.

— რა დაგეძარათ, ბიჭო, სად იუაფი? — ჰკითხა მამამ,
რომელიც სწორეთ იმ დროს მოვიდა კაკლის ძირში.

კოტეს გული ისე საშინლათ უცემდა, რომ კაი ხანს
ჰასუსი ვერ მისცა.

გული რომ მოიბრუნა, ეველაფერი უამბო მამას, რო-
გორ სტაცა კვდარმა კალთაში ხელი, როგორ უშველა
თავს და როგორ მოსდევდა უკან გარდაცვალებულის აჩრ-
დილი, ემაწვილები შამოეხვიენ კოტეს და გაკვირებით ის-
მენდენ მის ლაპარაკს.

მაგრამ კოტეს მამა მისვდა, რომ ეს სულ ტყუილი

შიში იყო. წაიუვანა ბავშვები სასაფლაოზე და ვაშინჯა
 ის ადგილი, სადაც კოტეს დანა დაესო... ამოგლეჯილი
 დანა შორი-ახლოს ეგდო. ვაშინჯეს კოტეს კალთა და
 ნახეს, რომ გაჭრილი იყო. ახლა ვუვლანი მისუდენ, ვინც
 დაიჭირა კოტე. ამას შემდეგ კოტეს ამხანაგები სძირათ
 აჯახვრებდენ: როგორ იყო, კვდარმა რომ დაგიჭირაო?

გ. წყალტუბელი.

ი ბ.

თის დაბლა ვიწრო ღელეში
ია მოსთქვამდა, ჩიოდა,
კურცხალ-კურცხალი ცრემლები
ლოყებზე გადმოსდიოდა.

ნაეც ვერ გალაღებოდა
საბრალო თავის ნებაზე,
ვერც მზე-მთვარისთვის დაეკრა
თვალი ცის ტატანებაზე.

სად იყო მისთვის ცვარ-ნამი—
მარგალიტები დილისა;
ან საამური რაკ-რაკი
ბულბულის, ენა-ტკბილისა.

ყველა ესენა შორს იყვენ, —
ის ყველას დაშორებოდა
და მის ცის-ფერი ფოთლები
დღითი ღლე უფრო ჭკნებოდა.

ზევეს მოეგლიჯა მის არე
ძირიან-ფესვიანათა
და ჩაეტანა ღელეში
მის მეზობლებიანათა.

ზედ ძეძვი გადაჰფაროდა,

მზე არ საიდან სწედებოდა,
 ხელს მაინც მისკენ იშვერდა,
 მაინც მზეს ევედრებოდა.

—

—მზეო, გეჯი, მომხედე,
 გამათბე შენის სხივითა,
 ცა მოჭედელი მაჩვენე
 ერთხელლა ვარსკვლავ-მძივითა.

—

ტირილით გემულარები,
 ცრემლი ვერ მომიწვდენია,
 უკანასკნელათ დამიტკბე
 სიცოცხლე რაცა მშთენია.

—

—იავ, ხომ იცი მწალია
 შენი გათბობა გულითა,
 რა ხანი არის ეივსები
 მეც შენის სიბრაღულითა.

—

მაგრამ, როდესაც სხივები
 შენსაკენ გამოკრთებიან,
 მყისვე მათ შავი ღრუბლები
 ზედ-ზეწრად ეფინებიან.

შ. ძღვიძელი.

ჯემს გარფილდის ცხოვრება.

XV.

აგენაცვლოს დედა, რა ამბავია, კაცის სახე არა გაქვს? რა მოგივიდა? ავით ხომ არა ხარ? ეკითხებოდა შვილს გარფილდისა.

— დიან დედა ჩემო, ავითა ვარ და ამიტომაც დაებრუნდი შინ. როგორ მოვახწიე ამ ჩვენ ქოხამდის—მე თვითონაც ვერ გამიგია! საშინლათ დასუსტებული ვარ.

დედამ მაშინვე ცეცხლა პირას დასვა და მისთვის ეახშმის მზადებას შეუდგა. ჯემსი ღიმილით თვალს არ აშორებდა მას და გულში ღმერთს მადლობას სწირავდა—შინამდე რომ მოახწია. გული მოიჯერა მით, რომ მოუყვა დედას, რაც კი თავს გარდახდენოდა ამ სამი თვის ვანმავლობაში და ბოლოს ის საშინელი ღამეც აუწერა, როდესაც მისი სიცოცხლე ძაფზე

ეკიდა

ძვირფასი ავთმყოფი რომ ძალიან არ დაღალულიყო, გარფილდისამ აძრე დააწვინა. ეს ღამე საბრალო დედისათვის თითქმის უბედნიერეს ღამეთ ჩაითვლებოდა; სიხარულისაგან მთელ ღამეს თვალი არ მოუხუჭავს, სულ ღოკულობდა, მადლობდა ღმერთს შვილის დაბრუნებასათვის. სამჯერ მაინც შევიდა ჯემსის ოთახში—ძინავს თუ არაო. ჯემსს მშვიდობიანათ ეძინა. დილით ძალიან კარგ გუნებაზე გამო-

ელეცა, თუმცა სისუსტით ადგომა ვერ შეძლო. ქაობის შინელება რამ არის. ორი დღეც არ გასულა, რომ ჯემსს ავთამყოფობა ისევ განუახლდა. ასე რომ მთელი შემოდგომა გამოუთქმეო ტანჯვაში გაატარა. ძნელი წარმოსადგენია—რა აიტანა ამ დროს საწყალმა დედამ. უკანასკნელი ფარაც არ შეირჩინა, იწვევდა ყოველმხრიდან ექიმებს, მათაც ბლომით ასევეს სხვა-და-სხვა უხერო წამლები ჯემსს და მით უფრო დაასუსტეს; დღე და ღამე მოუსვენრათ ბოდავდა—ხან სად წარმოიდგენდა თავის თავს ხან სად. დედამ რაკი უკეთობა ვერა შეატყუა—რა, გადასწყვიტა წამლებისათვის თავი მანენებია და თვისი შვილი ისევ ბუნებისათვის მიენდო. მართლათაც, ამ საშუალებამ ყველა ზომებზე უკეთესათ იმოქმედა. საშობოთ ჯემსი მოლონიერდა, დაიწყო ჭამა, კარგათ ეძინა; ხანდისხან ლოგინიდანაც წამოდგებოდა და რამდენიმე საათის განმავლობაში უჯდა დედას გვერდით, რომელიც კვალიენივებურათ დაულალავათ ჰკერავდა და ართავდა. ხშირათ ჩაპოუერდებოდათ ბასი, თუ რა გზას დაადგეს ჯემსი. დედა ახლაც თავის უწინდელ აზრს ადგა, ამბობდა, რომ ჯემსი მასწავლებლათ ან მქადაგებლათ უნდა განდესო.

ქრისტეშობისთვის ბოლო რიცხვებში ჩამოვიდა ახალი მასწავლებელი პასტორი ბატსი; გარფილდისას გაგონილი ჰქონდა მეზობლებისაგან, ბატსი ძალიან მუყაითი, განათლებული და მორწმუნე კაციაო. ბოლოს კიდევაც გააცნეს; პასტორმა ხშირათ დაიწყო სიარული მათ ოჯახში. ძალიან შეუყვარდა ჯემსი ღ უსასყიდლოთ ასწავლიდა მას, სახლში, რადგანაც ახალ ნაეათმყოფარი ყმაწვილი ჯერ კიდევ სუსტი იყო და სკოლაში სიარული ეძნელებოდა. რაც უფრო უკეთ შეიქნა, იმდენათ უფრო და უფრო წარჩინებით სწავლობდა.

— ღმერთი რომ სიმრთელეს მოგცემდეს, შვილო,— ეუბნებოდა დედა,— და სულ მორჩებოდე, გაისათ შეგიძლია თვითონ შენ დაიჭირო მასწავლებლის ადგილი და მოაგროვო ფული სემენარიაში შესასვლელათ.

— არ ვიცი, დედა, გამართლება თუ არა შენი აზრი,— მიუ-

გო ჯემსმა.—რალაც ისევ ზღვისკენ მიზიდავს, წყალს აქვს ჩემთვის რალაც მიმზიდველი ძალა. დავხუჭავ თუ არა თვალს, მაშინვე — წარმომიდგება ბარქასი ან ორ-ანძიანი ნაეი, ეგრძნობ კიდევაც გაფისულ ბაგირს სუნს, მესმის ჯაჭვების ხმაურობა, წყლის შხაპუნი. ვერ წარმომიდგენია, რანიერთ უნდა დაეიფიწყო სამუდამოთ ჩემი უსაყვარლესი ოცნება — ზღვის სამსახურში შესვლა.

— ჩანს ზღვის შესახებ დაწერილი რომანების გავლენა მაგრათ გასჯდომია ჩემ შეილსო, — გაიფიქრა გარფილდისამ. — ცოტა ხანს მოვიცდი, ეინ იცის, ეგებ უფალმა სხვა მიზნისკენ წარმართოს ჯემსის აზრებო, და ამ საგანზე საუბარი ამას შემდეგ აღარც კი ჩამოუვლია.

პასტორი, ამ შემთხვევაში ძალიან შეელოდა მზრუნველ დედას. ის ყოველ ღონისძიებას ხმარობდა, რომ ახალგაზდა გარფილდისათვის გამოეცვლენებინა ახირებული განზრახვა ზღვაზე წასვლისა. მაგრამ ყოველმა ცდამ თითქო უნაყოფოთ ჩაუარა, იფიქრა რომ ვერაფერს გავაწყობო და სჯობს თავი დაენებოვო. მაგრამ ერთ საღამოს, გაკვეთილის შემდეგ ჯემსმა თვითონ დაიწყო ლაპარაკი: გულდასმით უნდა შეეუდგე უმაღლეს განათლების მიღებასო. ამას არც პასტორი და არც დედა არ მოელოდნ.

— შეენიერი აზრია! — დაიძახა მხიარულათ პასტორმა. — მერე რას აყოენებთ? როგორც დადგება მარტი, წაეიდეთ ერთათ ჩესტერში და იქ სამოსწავლო სემენარიაში მიებარეთ, იქიდან ყველა უმაღლეს სასწავლებელში გზა გახსნილი გექნებათ.

— კარგი, წაეიდეთ ჩესტერში, — უპასუხა გარფილდმა.

— მართლა თანხმა ხართ? — ჰკითხა პასტორმა. — აბა მერე აღარ გადათქვით თქვენი სიტყვები. ეს შესამჩნევი წამია თქვენს ცხოვრებაში. ნუ სწუხართ იმაზე, თუ რითი იცხოვრებთ სემენარიაში, საშუალებას ყოველთვის იშოვით. კარგია ის, რომ თქვენ, როგორც იქნა, გარდასწყვიტეთ საბოლოოთ ეგ.

ღიან, დედის სიყვარულმა თავისი გაიტანა! გარფილდისამ უზო-

მო ბედნიერება იგრძნო, როდესაც შეიტყო, ჯემსი ჩესტერს მიემგზავრებაო.

— ცოტაოდენი ფული მაქვს, შეილო, მოგროვილი, — უთხრა ჯემსს; კიდევ ეიშოვი რამდენსამე დოლლარს და ეს შენთვის საკმარისი იქნება.

— მე, ჩემო დედა, იქ უეჭველია შაბათობით ეიშოვი რამე საზღუდოს! თქვა ჯემსმა; — ასე რომ ყოველი საჭიროების დასაკმაყოფილებლათ მექნება ფული, მგონი სემენარიაში შესატანათაც მეყოს. ნუ იწუხებ თავს, თუ ღმერთი გწამს. უნდა მოველაპარაკო ვილიამ და გარსი ბოიტონებს, ეგება ისინიც წამოვიდენ სემენარიაში. მაშინ ხომ სამივე უფრო იოლათ გამოვალთ ხარჯში.

როგორ გეხარდა გარფილდისას, როდესაც დაინახა, რომ ის, რაც მუდამ მის საყვარელ, სატრფიალო ოცნებას შეადგენდა, ახლა სრულდებოდა. ბოიტონებიც მოველაპარაკენ მშობლებს და განაცხადეს ჩვენც მოვდივართ სამენარიაში შესასვლელათ და ჯემსთან ერთათ ვიცხოვრებთო.

სანამ ყმაწვილები ემზადებოდენ ჩესტერს წასვლელათ, გაერცვლდა ხმა, რომ იმ დროის გამოჩენილი ექიმი რობინზონი ჩამოსულა ბედფორდიდან, ერთ გარფილდიანთ მეზობელ ახალმოშენესას, აფათმყოფის გასაშინჯათაო. ჯემსმა იფიქრა — მადი ვეჩვენები ექიმს და ვკითხვე, აიტანს თუ არა ჩემი აგებულება სწავლას და თანაც მძიმე ფიზიკურ შრომით თავის რჩენასაო. აი როგორ აგვიწერს თვით ექიმი რობინზონი, თუ რა შთაბეჭდილება მოახდინა მასზე მომავალმა პრეზიდენტმა ამერიკის შტატებისამ:

„ენებდავ ჩემ წინ ძალიან ღარიბათ ჩაცმულ ყმაწვილს: მას ეცუა მოკლე მღარე სატინის შალვარი, რომელიც ნახევრათ ძლიეს უფარაედა წაღებს, ვიწრო ქილეტი და ძველი პალტო, რომლის სახელოები იდაყვს ძლიეს უფარაედენ. თავზე ეხურა დაქმუქნული ძველი ქუდი. როდესაც შემოვიდა ოთახში, მოიხალა ქუდი და ზრდილობიანათ თავი დამიკრა, სქელმა ოქროს ფერმა თმამ დაჰფა-

რა მისი მხრები. მე იმ წამსვე შეენიშნე, რომ ძალიან რცხენოდა ჩემი; მაგრამ მისმა წრფელმა, გაბედულათ გამომეტყველმა თვალებმა მაშინვე მიმიზიდეს.

„ვინა ხართ? დაეკითხე ცოტა არ იყოს ცივათ.

„მე გახლავარ — ჯემს კარფილდი, — მომიგო მან.

„დიდათ მიხარის თქვენი ნახვა, — ეუბასუბე, — დედა თქვენს კაი ზანია ეიცნობ. თქვენ პაწაწა ბაღლათ მახსოვნხართ. ახლა კი სწორეთ ვეღარ გიცნობდით...

„ბ-ნო ექიმო, მე მსურს ცალკე მოგელაპარაკოთ, მორცხვათ წარმოთქვა ჩემმა სტუმარმა.

აღდექი, წამოეყვანე პატრა მოედანზე, სახლის მახლობლათ;

მე ჯირკზე დაეჯექი და ისიც გვერდით მოვისვი.

ყმაწვილმა მთხოვა შემემოწმებინა და გადამეწყვიტა, აიტანდა თუ არა მისი აგებულება მძიმე გონებრივ და ფიზიკურ შრომას.

15 წამზე მეტს ვშინჯავდი და ბოლოს გამოეუცხადე: „თქვენ სამაგალითო ჯან-სალი ვაქცაცის აგებულება გაქეთ. იშრომეთ რამდენიც გინდათ, თქვენი აგებულება ყველაფერს აიტანს. გიწინასწარმეტყველებთ, რომ შესამჩნევი კაცი გამოხვალთ“.

დადგა ის დღე, როდესაც სამი ყმაწვილი ჩესტერს უნდა გამგზავრებულიყო სასწავლებლათ.

რადგანაც ესენი სახლში აპირებდნენ თავიანთების სადილ-ვანშმის კეთებას, თან წამოიღეს თითო-ოროლა ქურქველი და საქირო საწოლაგე.

გარფილდისამ მოაგროვა ფული რაც მოეპოვებოდა — 11 დოლლარი და მისცა შეიღს.

— დასაბინაველათ კი შეყოფა, თქვა ჯემსმა, და დანარჩენისათვის მე თვითონ ვიშოვნო.

XVI.

ხუთ მარტს სწავლის დაწყების წინა დღით, ჯემსი და მისი ბიძაშვილები, სხვა-და-სხვა ბარგით და სანოვაგით დატვირთულნი, ქვეითათ გაემგზავრენ ჩესტერს. თუმცა ქალაქამდე დიდი მანძილი არ იყო, (სულ ათი მილი), მაგრამ გზები ოგოს შტატის ტყეებში ახალ გამოზაფხულზე ძალიან ძნელი სასიარულო იყო, ასე რომ ჩენი მოგზაურები ხშირათ ღრმა ტალახში ეფლობოდნენ. მთელ მათ ბარგს შეადგენდა თითო წყვილი საცვალი და პატარა ყუთი, სადაც თვითოეულს ჰქონდა ჩაწყობილი თითო ციციხე, რამდენიმე თეფში, დანა-ჩანგალი, კოვზი, ტაფა და პატარა ქვაბი. გარდა ამისა, მშობლებმა გამოატანეს შინაური ლორი და პური.

აი, მოვიდენ კიდევ ჩესტერს: სამივე პირ-და-პირ სემენარის ინსპექტორ დანიელ ბრენჩთან გაემგზავრენ, რომელიც თუმცა ახირებული, მაგრამ მაინც ყოველის მხრით პატივსაცემი და პატიოსანი კაცი იყო.

— ბატონო ჩენ მოვედით ორანჯის მდინარიდან, თქვა გარფილდმა და დაუკრა თავი.— გესურს თქვენ სემენარიაში შემოსვლა. მოხუცმა იკითხა გვარები და დიდათ მოიწონა მათი განზრახვა.

— როგორც ვხედავ, თქვენ ჩენი სასწავლებლის სხვა მოწაფეებზე მდიდარი არა ხართ,— უთხრა ინსპექტორმა და თან ახალმოსულთ თავით-ფეხამდე ათვლიერებდა.

— ბატონო, ღიმილით უპასუხა გარფილდმა,— ჩვენ აქ მოვედით დატვირთულნი ქოთნებით, ქვაბებით და შინაური სანოვაგით და არა ოქრო და ვერცხლით.

— მაშასადამე, თქვენ თქვენვე უნდა მოიმზადოთ სადილ ვახშამი? დაეკითხა ბრენჩი.

— დიან, ბატონო. შეიძლება თქვენ გვასწავლოთ იაფ-ფასიანი ოთახნი?— მონახეს ბინა; იქვე სემენარის შენობის შორი-ახლოს,

ძველ ხის სახლში ერთი მოხუცებული, მარტო-ხელი ქერიეი აქირა-
ეებდა ოთახებს სემენარიელებისათვის.

ბრენჩმა ჩვენი ყმაწვილები იმასთან გაგზავნა; თითქმის მუქათათ
მისცეს მათ ოთახი, სადაც იყო კერა, სამი ძველი სკამი და ორი
ტახტი. გახსნეს თუ არა თავიანთი ბარგი, შეუდგენ სადილის მზადე-
ბას.

ასზე მეტი ქალი და ვაჟი სწავლობდა ამ სასწავლებელში, ახლო-
მახლო ადგილებიდან. თვითონ ქალაქი ჩესტერი პატარა და სუფთა
ქალაქი იყო და სხვა ქალაქებისაგან მხოლოდ მით განირჩეოდა,
რომ იქ სემენარია იყო. როგორც გაიხსნა კლასები, გარფილდი
მხურვალეთ შეუდგა სწავლას.

პირველათ ჯემსი კარგათ ჩაცმულ ამხანაგებთა შორის ვერ
გრძნობდა თავის თავს თავისუფლათ. ბუნებით მორცხეს, არ იცო-
და რა ექნა მათ საზოგადოებაში, მაგრამ ცოდნის წყურვილმა მა-
ლე დაძლია მორცხეობას; იგი გაერთო სამეცნიერო მეცადინეო-
ბაში და სრულებით არ აქცევდა ყურადღებას გარშემო მყოფთ.

ჩვენ ყმაწვილებს საოჯახო საქმე ჯერ კარგათ მიჰყავდათ, მაგ-
რამ საშინლათ მოეწყინათ მუდამ სადილ-ევანშმის მზადება. ამიტომ
ორ კვირას შემდეგ მთელი სამზარეულოს საქმე თავიანთ მოხუც —
დიასახლისს მიანდეს. ძალიან ცდილობდენ გარფილდი და მისი ნა-
თესაეები ხელ-მოჭერით ეცხოვრათ, მაგრამ მინც ფული ხელი-
დან ეცლებოდათ. წიგნების და კიდევ რალაც წერილმანების ყიდვა-
ში ჯემსს ნაჟეჟარზე მეტი ფული გაუქრა.

— რამე სამუშაო უნდა ავიჩინო, მეტი ღონე არ არის, — გა-
მოუცხადა მან ბოიტონებს, — თორემ დღეს, თუ ხეალ გაგკოტრდე-
ბი. ჩემი 11 დოლლარიდან ცოტა-ლა დამრჩა.

— მერე რა სამუშაოს იშოვის კაცი ამისთანა პატარა ქალაქში,
როგორც ჩესტერია? მიუჯო ელიამ ბოიტონმა.

— აი თუნდ, სადურგლო სამუშაოს; ამას წინეთ ერთი დურგ-
ლის ბინა ენახე, წავალ, ეცდები რამეს.

მეორე დღეს ჯემსი თავისუფალ დროს იმ ღურგალთან წავიდა, გულანდით გამოუტყდა რომ მხოლოდ 11 დოლლარით მოედლო, რომლითაც ბინაც უნდა ეიქირაფო, წიგნებიც ვიყიდო და თავიც გამოვიკვებო.

— შემოიარეთ გაკვეთილების შემდეგ; ვეცდები ვგებ მოგიხერხოთ რამე, — უთხრა ღურგალმა.

— კარგი, ნახეთ ჩემი მუშაობაც, მე ხომ მოწყალებას არა გთხოვთ — უპასუხა ამაყთ გარფილდმა. ეივარგებ მიქირავეთ, არ ეივარგებ — ნუ მიქირავეთ. შემძლია ვიმუშაო დღეში ორი, სამი საათი, შაბათობით კი დილიდან საღამომდე. ჩემი შრომა თათონ თქვენ დაფასეთ, თქვენ გამიჩინეთ ქირა, როდესაც ჩემ მუშაობას დანახავთ, წინაღონ მე არაფერ სასყიდელს არ გთხოვთ.

ძალიან მოეწონა ღურგალს ასე ამაყთ მოლაპარაკე ყმაწვილი და სთხოვა გარფილდს მოსულაყო მეორე დღეს დილით. რალა ლაპარაკი უნდა, რომ ოსტატმა პირველშივე ღირსეულათ დაფასა ახალგაზდა მუშის სიყოჩაღე. ჯემსა დადიოდა მასთან ყოველ დღე დილით სწავლის დაწყებამდე და მეორეთ ოთხ საათზე გაკვეთილების შემდეგ. შაბათობით კი გათენებიდან შუა-ღამემდე. არ ახსოვდა არც თამაში, არც სხვა მრავალ-გვარი თე-გასართობები, რაიც ასეთ აუცილებელ მოთხოვნილებას შეადგენს ყმაწვილობაში. მხოლოდ ხანდისხან თუ გაიტაცებდა თამაში და ცელქობა ტოლებში. იმას ძალიან უყვარდა კროკეტსა და სხვა სათამაშოებში გართობა, მაგრამ მუდმივი ზრუნვა თავის ნიეთიერ მოთხოვნილების დაკმაყოფილებაზე ავიწყებინებდა საყვარელ გასართობებს; მუშაობდა ისე, რომ ოფლი წურწურით ჩამოსდიოდა; მიუხედავთ ამისა მხნეობას და ჩვეულებრივ სიმხიარულეს მაინც არ ჰკარგავდა. წლის ბოლოს მან გადაიხანდა თუ რამე ეალები ჰქონდა და ორიოდ-სამიოდე დოლლარიც გადასდო დედისთვის.

სემენარის სამოსწავლო წიგნთ-საცავი ნამდვილ ბედნიერებას შეადგენდა ჯემსისათვის, თუქცა იქ რომანები და პოეტური ნაწარ

მოგები არ იყო, მაგრამ საუკეთესო თხზულებები მეცნიერების სხვა-და-სხვა დარგებიდან მდიდარ საკითხავ მასალას წარმოადგენდა მისთვის. გარფილდს არ ეძინა ღამ-ღამობით და მუდამ სამეცნიერო წიგნების კითხვით სტუბებოდა.

სემენარიაში წესათ იყო დადგენილი, რომ ყოველ მოწაფეს წაეკითხა საყოველთაოთ, ორ თვეში ერთხელ თვისი თხზულება, დაწერილი ინსპექტორის ან და თავისგანეე ამორჩეულ საკითხის შესახებ. ამისათვის კლასის დარბაზში გააკეთებდნ ხოლმე ამალღებულ ადგილს, სადაც წამკითხველს ყველა კარგა ხედავდა.

ჯემსს არასოდეს, არც წინეთ არც შემდეგ, ისეთი შიში არ გამოუცდია, როგორც იმ წამს, როდესაც საზოგადოების წინაშე პირველათ უნდა წამდგარიყო.

— ჩემი ბედი იყო, სიცილით ეუბნებოდა ჯემსი თავის ბიძაშვილებს, პირველ კითხვას შემდეგ, — რომ ამალღებულ ადგილის აქეთ-იქით ფარდა იყო გაბმული.

— რათა? ჰკითხა უფროსმა ბოიტონმა.

— რათა და საზოგადოება ვერ დაინახავდა ჩემი ფეხების კანკალს. ძლივს ვიდგეკი, მუხლები მეკეცებოდა.

— მაგას კი არ მოველოდი შენგან, — წამოიძახა ელიამმა.

— მოელოდი თუ არ მოელოდი, ჩემ სიცოცხლეში ისე არ შემშინებია, როგორც დღეს.

— მერე რისა გეშინოდა? ნეტავი მე დამეწერა ისეთი თხზულება, როგორიც შენია და თუნდ ორჯელ მეტათ გავეცეიბინე. იცი, საზოგადოებაში ბერს უკვირდა, რომ ამისთანა გაცვეთილ ტანისამოსში, ისეთი შესამჩნევი ნიჭი აღმოჩნდაო.

— გმადლობთ! გაიცინა ჯემსმა: — მაშ შენ ჩემ ტანისამოსს დასცინი? არ იცი რომ ჩემთვის, ათასწილათ უფრო ადვილია ხერიანი რისამე დაწერა, ვინემ ახალი ტანის-საცმელის შეკერვა. პირველისათვის საჭიროა მხოლოთ ცოდნა და მოსაზრება, მეორისათვის კი — ფული.

ჯემსს ბევრი ბიოგრაფიები ჰქონდა წაკითხული სახელოვნო კაცებისა, რომელნიც ყველაფერს იკლებდენ, ოღონდ უმაღლესი განათლება მიეღოთ. ამ გველენის ქვეშ მან გამოუცხადა თავის ნათესაებს: — ჩვენ ნამეტან ფუფუნებაში ვცხოვრებთ; ავიღოთ მაგალითი მხატვრის რაიტსაგან, რომელიც რძის მეტს არას იკარებდა, სანამ მხატვრობას სწავლობდა.

— მაშ გადამიწყევტა, თქვა ჯემსმა, — დღის იქით, მარტო რძეზე უნდა გადვიარო. ჩემის აზრით, ხორცი სრულებით არაა საჭირო ჯან-მრთელობისათვის. ერთი ჯამთასი კარგი რძე და ახალი გამოცხვარი პურის ნაჭერი უფრო მარგებელი იქნება, ვიდრე ხორცის ნაჭერი. ამასთან ფულიც გვირჩიანათ დამრჩება.

— ჯობია სულ არაფერი ჭამო, მიუგო გარბი ბოიტონმა, — მაშინ უფრო ბევრი ფული დაკრჩება.

— მერწმუნე, ჯემს, თუ შენ ისე ჩინებული სამეცნიერო თხზულება დასწერე, იმიტომ, რომ ხორცსა ჭამ. რძე მხოლოდ ბალღებისათვის არის გამოსადეგი, ჩვენთვის კი, სტუდენტებისათვის, მიუცილებლათ საჭიროა კაი ხორცი და ჭლორი, — უთხრა ვილიამმა.

— რამდენიც გინდათ, დიმცინეთ, — თქვა გარფილმა, — მე კი ამას იქით რძით ვისაზრდოვებ და კიდევაც შევასრულებ ჩემს სიტყვას. ჩესტერის სემენარიის წიგნთ-საცავი გარდა ჯემსს ჰქონდა კიდევ ერთი საინტერესო გასართობი: „კამათობის საზოგადოების“ სხდომა, სადაც არჩეულ რომელიმე საგანზე უნდა წარმოთქმულიყო სიტყვები.

სემენარიის ინსპექტორმა უჩიია გარფილს იმ საზოგადოების წევრათ შესვლა, სადაც მას შეეძლო განეფითარებია თავის ორატორული ნიჭი.

რადგანაც ჯემსს ხელთ ჰქონდა სემენარიის მდიდარი წიგნთ-

საცაეი და თანაც ენა ზედ-მიწევნით იცოდა, ის-ღა აკლდა მხოლოდ, რომ საქმისათვის რიგიანათ მოეკიდა ხელი. ასე მოიქცა კიდეც.

ერთ თვეს შემდეგ მასწავლებლები და მოსწავლეები გაოცებულნი იყვნენ, როდესაც ახალგაზდა ორატორის პირველი საცდელი სიტყვა მოისმინეს, მან გაიტაცა ყველა მსმენელები და საზოგადო აღტაცება გამოიწვია. საკვირველიც არ არის, რომ გარფილდმა შემდეგ მთელ ამერიკაში გაითქვა სახელი. იგი ითვლებოდა სამაგალითო მკვერ-მეტყველათ და ენა მახვილ ვიქილათ.

ბატუა.

(შემდეგი იქნება)

ზანგი და თათრი.

(ფრანგულიდან)

(გაგრაძელება)

IX.

ს ლარიბი უბანი, სადაც ფრანსუას მიჰყავდა მიენა და ანრი სწორეთ რკინის გზის სადგურთან ახლოს იყო. ავიდნენ ერთ სახლის კიბეზე, სამოც საფეხურს და შეჩერდნენ ერთ კარებ წინ. საშინელი სიბნელე იყო ამ შუადღისას. ფრანსუამ ამოიღო ჯიბიდან გასაღები, დიდი ეაი-ვაგლახით მოძებნა კლიტე და გააღო კარი.

— შედით, უთხრა ფრანსუამ და ანრი და მიენა, რადგან ადგილიდან არ იძროდნენ, თითქმის ძალით შეაგდო ოთახში. — აი, თქვენი ბინა აქ იქნება.

მერე გააღო მეორე, უფრო დიდი, ოთახი და თქვა:

— აი, ესეც თქვენი ამხანაგები!

ცეცხლს გარშემო უსხდნენ ექვსი ბავში, ასე ათიდან თორმეტ წლამდის. გაჩაღებულ ცეცხლზე წყლის ქვაბს ქაფქაფი გაჰქონდა.

ბავშვებს სახე გაშავებული ჰქონდათ კვარტლით და მათზე დალაღვა და მოქანცულობა გამოიხატებოდა.

ყველას ერთნაირათ ეცვათ: ბრანგვი ფეხსაცმელი, მუქი შალის შალეარი და კურტკა, წელზე შემორტყმული ჰქონდათ სარტყელი, თავზე ნაბდის ქუდი ეხურათ, რომელიც ადვილათ თვალგზედაც ჩა-

მოიფხატებოდა. მხარზე ჯაჭვი ჰქონდათ გადადებული, ზედ ეკიდათ ბუხრის გასაწმენდათ საჭირო ნივთები.

ფრანსუა მიუახლოვდა თუ არა იმათ—ყველა შიშით წამოვარდა.

— ჩემ აქ არ ყოფნაში კარგათ იმუშავეთ?—იკითხა ბუხრების მწმენდავთა უფროსმა და გადაველო ყველას სათითაოთ თვალი.

— დიახ, ბატონო ჩენო, უთხრეს ერთ ხმით ყველამ.

— მაშ გადმოიბრუნეთ ჯიბეები!

ყველამ ბრძანება ასრულა და გადმოიბრუნებულ ჯიბეებიდან გადმოცვივდა: საუკეთესო ყველის ნაჭრები, თხილი, ქლიავი, ძეგები და რა გინდათ, რომ იქ არ იყო.

ფრანსუამ საჩქაროთ აკრიფა ყველა ეს სანოვადე, ჩაჰყარა ტომარაში და მერე ჭერში ჩამოჰკიდა.

იციოთ საიდან იყო ეს ნაშოვარი?

ნუ გგონიათ, რომ ბუხრების გაწმენდის დროს ყმაწვილებს ხალხი იბრალეხს, ცოტა საშოვარი აქეთო და ამაგებს საჩუქრათ აძლევს, სულაც არა, ეს ყველა მოპარული იყო, ფრანსუა გარდა ბუხრების გაწმენდისა ამ საბრალოებს, ყოველ დღე, საქურდლათაც გზავნიდა ხოლმე.

მიენა და ანრი დღეის იქით არა თუ ბუხრების გამწმენდნი იქნებოდნენ ქურდობაც უნდა ხელობათ გაეხადათ.

ფრანსუას შეგიძრდები ერთი მეორეზე უფრო დახელოვნებული იყვენ.

— გუსტავე, უთხრა ამან ერთ უფროსთაგანს—რას უყურებ! მოგვიმზადე წვენი, უნდა კი წყალი ჩაუმატო, რადგან ორი მჭამელი მოგვემატა.

სანამ გუსტავე წვენს ქვაბიდან ასხამდა დიდ ჯამში, რომელშიაც შავი პური იყო ჩაყრილი, ფრანსუამ გაიყვანა მეორე ოთახში ანრი და მიენა.

— მაშ, ყმაწვილებო, გინდათ ჩემთან მუშაობა?

— რასაკვირველია, უთხრა ანრიმ, — თუ კი გვინდა ფულს გვამოგვინებდნენ, გვება მანქანის საყიდლოთ — უნდა ვიმუშაოთ კიდევ.

— მეც ყველას გავაკეთებ, რასაც ანრი, წამოიძახა მიენამ.

— მაშ უნდა ღამპირდე, ჩემო პატარავ, ერთ რასმეს, — თქვა ფრანსუამ და შეხედა მიენას.

— არავის არ უნდა უთხრა, რომ შენ ქალი ხარ, თორემ მე შენ ვერ შეგინახავ და იძულებული ვახდები ანრის გაშორდე.

— ოჰ! ნუ გამაშორებ ანრის, ხვეწნით უთხრა მიენამ და ცრემლები თვალეზზე მოადკა.

— მაშ მომიცადე აქ ცოტა ხანს.

ფრანსუა გავიდა მეორე ოთახში და პატარა ხანს შემდეგ შემოიტანი დიდი მაკრატელი.

— აი, ამის საშუალებით ვეღარ გიცნობენ რომ ქალი ხარ. ფრანსუამ ხელი მოჰკიდა მიენას შავ ხუჭუჭ თმას და ძიწში მოსჭრა, ცივი მაკრატელი რომ მოხედა კანს მიენას გააჟრჟოლა.

ერთ წამს მიენას თმები ისე გაუკრიჭეს, რომ ვერაინ ვერ იტყოდა, რომ ის ქალი იყო.

— რაც შეეხება შენ პირისახეს, დასცინა ფრანსუამ, — არ დაგჭირდება მისი გაშეება.

მერე ფრანსუამ გააღო ძველი ყუთი და იქიდან ამოიღო ორი წყვილი ტანსაცმელი იმისთანა, როგორც ეცვათ იმ ექვს ყმაწვილს.

მიენამ და ანრიმ ერთმანეთს 'მეხედეს; ამ ტანისამოსში გამოწყობილებს უსათუოთ ფილიდორი და ფლორინა ვეღარ იცნობდნენ.

— ახლა, უთხრა ფრანსუამ, — თქვენ წახვალთ და ისწავლით ბუხრის გაწმენდას და მომიტანთ თქვენ საკვებს. თითო ბუხრის გაწმენდაზე გერგებათ ორი სუ. ამ ფულს მიეუმატებ თქვენ მობარებულს, რომ შეგეძლოთ ბოლოს მანქანის ყიდვა, რომელიც ასე გინდათ.

ამ ლაპარაკის დროს მიენა და ანრი გულში ღმერთს მადლობას სწირავდნენ, რომ ამისთანა კაი კაცი შეხვდათ. ოღონდ კი ეშოვათ მანქანა და ამათზე ბედნიერი აღარავინ იქნებოდა. აღრევე თვალწინ უდგათ დედობილის და მამობილის სიხარულა, მანქანას რომ მიუტანდნენ და სრულ კმაყოფილებას გრძნობდნენ.

X.

სანამ ფრანსუა ამით ელაპადაკებოდა გუსტავმა მოამზადა კიდეც სადილი. მიენა და ანრი რომ შემოვიდნენ ახალ ტანისამოსში გამოწყობილი მაშინვე ეცათ სუნი კომპოსტოსი და კართოფილისა. დილის შვიდ საათზე რომ პური და ძეხვის ნაჭერი ჰამეს დიდი ხანი იყო მოენელები და ახლა ძალიან შიოდათ. ამით თხოვნა აღარ მოუნდოდათ, მაშინვე მოუსხდნენ გვერდით ახალ მეგობრებს.

ფრანსუას სადილი სულ უბრალოთ ჰქონდა მოწყობილი: მათთვის არც სუფრა, არც თეფშები; ძირს, იატაკზე, შუა ადგილას დადგამდნენ ვეებერთელა ჯამს და თითბრის კოვზებით ყველა იქიდან ჰამდა, სკამი მხოლოთ ერთი ჰქონდათ, თითონ ფრანსუასათვის, ყმაწვილები კი დაბლა ისხდნენ.

რა შესადარი იყო ეს სუფრა ფილიდორის კაკლის გალაქული მაგიდასთან, რომელიც ისე უყვარდა მიენას, ან და რა დიდი განსხვავება იმათ და აქაურ საჭმელებ შორის! მაგრამ როცა შიან კაცს გემოვნებას აღარ გამოუდგება.

— აბა, მოუსხდეთ სადილს. — თქვა ფრანსუამ:

შუა ადგილას ედგათ დიდი ჯამი, ყველამ აიღეს თითო კოვზი და შეჰამეს. თუ ვინმე გაუმაძლარი მოინდომებდა თავის ჯერზე აღრე საჭმლის აღებას ყველა უკმაყოფილოთ, გოაცებით შეხედვდა.

ანრიმ არ იცოდა წესი და გააწვდინა კოვზი წვეწის ამოსაღებათ ჯერზე მეტათ, ამხანაგებმა ექესი პატარა მუშტი მოუღერეს.

— თუ კიდეც მოახდინოს უწესოება, გუსტავ, ყურები აუწიე მაგას, უთხრა ფრანსუაჟი.

გაწითლებული, შერცხვენილი ანრი ცრემლს ძლიეს იმაგრებდა.

— თუ გზიან, უჩუჩრჩულა ყურში მიენამ, — მე მოგცემ ჩემ წილს როდესაც ჩემი ჯგრი იქნება.

ანრიმ უარი უთხრა, — რაკი წესია მოეცდი კიდეცაო.

ხელ-მეორეთ ყველამ აიღო თითო კოვზი წვენი და ასე ჰამდენ სანამ არ გამოცალეს ჯამი, რაც დარჩა შიგ კართოფილი გუსტავმა აიღო და ისიც გაჰყო თანასწორეთ.

ბოლოს რომ გაათავეს ჰამა ყველამ შეხედა ფრანსუას, თითქოს რაღასაც მოელოდნენ.

— რაო, პირის ჩასატკბუნებელს მოვლით? დღეს ხილის დღე არ არი, მაგრამ რადგან კარგათ იმუშავეთ და ამ ახალ მოსულებსაც უნდა ასწავლოთ, გერგებათ.

ყმაწვილების სიზარულს საზღვარი არ ჰქონდა, ყველამ შეაჩერა თვალები ფრანსუას, იმან ჩამოხსნა ჰერში ჩამოკიდებული ტომარა, ამოიღო რამდენიმე მუქა თხილი, ქლიაფი და გადუყარა ყმაწვილებს. ესენი ჟივრლ-ზივილით დაესივნენ და ვინ ვის მოასწრებდა აგროვებდნენ, როგორც ციდან მოვლენილ მანანას. მერე ჩამოვარდა სიჩუმე, ყველა დასხდნენ და თვლიდნენ ვის რამდენი ეშოვათ.

მიენას ხილი ყველაზე მეტი მოეგროვებინა. ის ისე მარჯვეთ და ყოჩაღათ იჭერდა ჰერშივე თხილს და ქლიაფს, რომ ამხანაგები გაოცებით შეცქეროდნენ. პირ-იქით ანრი ძალიან უშნო გამოდგა, მხოლოდ ერთი ქლიაფი და ერთი თხილი ერგო, ისიც ძირს დაცემის დროს გატეხილი იყო, სხვა არა უშოვია-რა.

ფრანსუა სიამოვნებით შეცქეროდა მიენას სიმარჯვეს და ხარობდა. ანრის კი უთხრა: — თუ შენ მეტ სიმარჯვეს არ გამოიჩენ ყოველთვის უხილოთ დარჩები.

ანრი ცუდმა ფიქრებმა გაიტაცეს, გრძნობდა რომ ესეც და მი-

ენაც ცუდი კაცის ხელში ჩავარდენ და ცრემლები ვერაფერს ვერაფერს შეეკაფებინა.

ეს დაინახეს თუ არა ამხანაგებმა ერთ წამს გარს შემოეხეიენ და დაუწყეს ყვირილი:

— ტირალაე, ტირალაე!

ზოგი ისე ახლოს მივიდა, რომ უნდოდა ანრისთვის თმები მოეწია. მაგრამ ამ დროს მოისმა ტკაცუნის, სილა მოხვდა ჯერ ერთს, მერე მეორეს. ყმაწვილების მხიარულება შეწყდა. მობრუნდენ, უნდოდათ ენახათ ვინ იცემებოდა ასე მწარეთ და შეეფეთენ მიენას, რომელიც დაცინვით, შეუპოვრათ უყურებდა მათ. ისე მონიბლული იყვენ ყველა ამისი სიმარლით და ყოჩალობით, რომ ვერაინ ვერაფერი გაუბედა, თითონ იმათ, ვინც სილა მიიღეს მოწიწებით გადახედეს.

— მე წემ ძმას არავის ხელს არ ვახლებინებ!—თქვა მიენამ.

მერე პატარა ხანს უკან აიღო თავის ნაშოვარი ხილი და ყველას დაურიგა, ამითი მოიპოვა მათი გული.

ფრანსუა კი, რომელიც უყურებდა ამას, კმაყოფილებით ხელებს იფშენებდა.

ამ დროს ქუჩიდან მოისმა საათის ზეკა. ეკლესიაზე დარეკეს სამი.

ფრანსუა ჯცბათ წამოხტა და დაიყვირა ზოხის ხმით:

— სამი საათი ყოფილა, მოამზადეთ თქვენი ბუხრის საწმენდები.

ბუხრების პატარა მწმენდაეები ერთ წამს გაემზადენ, აიღეს ხელში ყველა იარაღი, მიენამ და ანრიმაც მიჰბადეს მათ.

— აბა, სიმღერით გაუდგეთ, თქვა ფრანსუამ, მერე მიუბრუნდა ახალ-მოსულებს და უთხრა:—ყური დაგვიგდეთ კარგათ და დაიხსომეთ სიტყვები.

ჩვეულებრივ ესენი ისე საბრალო ხმით მღეროდენ ბუხრების.

გაწმენდის დროს, რომ ხალს ებრალებოდა და მეტს აძლევდა. ან-რიმ და მიენამ მალე დაისწავლეს ზეპირათ ეს სიმღერა.

პირველათ ბუხრის წმენდა ამათ გუსტაემა ასწავლა. მივიდენ ერთ სახლში, ვაიხადა ფენა ცემლი, ქული ჩამოიფხატა თვალეზზე, რომ ქვარტლით არ გამსებოდა თვალეზი, მიუახლოვდა ბუხარს, სადაც გაეჭროთ კიდევ ცეცხლი; ყმაწვილი ბუხარში შეძერა, ფრანსუამ მიაშველა ხელები და ასწია ნახევრათ საკომლეში.

— აქა ვარ, ჩამოსახა გუსტაემა, როდესაც მიახწია ხელის მოსაკიდებელ ალგილამდის. მალე ბავში გაჰქრა საკომლეში. იქიდან მოისმოდა მხოლოთ საკომლის წმენდის ხმაურობა, ქვარტლი ჩამოდიოდა კერაზე. რამდენსამე ხანს მოისმოდა მხოლოთ სუნთქვა, მერე ჩამოსვლის ხმაურობა. ჯერ გამოჩნდა გუსტაეის ფეხები, მერე მუხლები, მერე წელი, ფრანსუა მიეშველა და გამოათრია ბუხრიდან. შეინა და ანრი გაოცებული შეცქეროდენ მთლათ გამქვარტლულ ბავშს.

მაგრამ ეს დიდხანს არ დასცალდათ.

— აბა, ახლა შენი რიგია, დაუყვირა ფრანსუამ ანრის, — ხომ ნახე გუსტაეი როგორ წმენდა, მიჰბაძე იმას.

ბარემ არ ესიამოვნა ანრის, მაგრამ რას გააწყობდა. კარგათ ესმოდა, რომ თუ მანქანის ყიდვა უნდოდა მუშაობაში მუყაითათ უნდა ყოფილიყო.

ასრულა ბრძანება. რამდენსამე ხანს ადიოდა საკომლეში, მერე ისმოდა როგორ წმენდა უჩვევი ხელი, შემდეგ მოისმა როგორ ჩამოდიოდა, ბოლოს ფეხებიც გამოუჩნდა. ფრანსუამ გამოათრია შუაოთახში, მაგრამ რა საშინელი სანახავი იყო!

მისი თეთრ-წითელი კანი მუგუზალივით გაშავებულიყო, ჩაშავებული ხელები დაჰკლეჯოდა. ტანისამოსი მქვარტლის სუნით უყარდა, თვალეზი ეწვოდა.

მაგრამ ანრიმ მამაცათ წამოიძახა: — კელავ უფრო მალლა ავალა.

ახლა მიენას რიგი იყო.

სიმარჯვით და სიმარდით ეს თავის მშობელ ქვეყნის მაიმუნებს მიეგვანებოდა. ამიტომაც ამის მოგზაურობა საკომლევში ძნელი არ იყო და ყველა ამხანაგები სიამოვნებით შეცქეროდნენ. ესეც თითქოს სასიამოვნო მოგზაურობიდან დაბრუნდა ისე მხიარული ჩამოვიდა.

ცოტა ხანს შემდეგ ჩვენმა ყმაწვილებმა შეენიერათ შეისწავლეს ბუხრების გაწმენდა, ისე რომ ფრანსუას დაჰყავდა ესენი მოშორებულ უბნებში, ღიდ კაცების სახლის ბუხრების გასაწმენდათ.

მაგრამ ერთმა თვემაც არ გაიარა, რომ ერთი მოულოდნელი ამბავი მოხდა და ჩვენი ყმაწვილების საქმე სხვანაირათ დატრიალდა.

XI.

გიორგობისთვე მიწურულში იყო. ზამთარი დადგა. რვა დღე-და-ღამე ცოტ-ცოტა თოვდა, მერე. დაიწყო მშრალი ყინვა. მდინარე რონის და სენას ტოტები, რომელნიც შუა ქალაქ ლიონზე მიმდინარეობენ, ყინულებით საესე იყო. შადრევენები, წყაროები ყოველგან გაყინული იყო და შეენიერ სანახევობას წარმოადგენდა. ყინულის კლდეებს ჰკვანდენ და როცა ზემოდან მზე დანათებდა და ცოტა მოალხობდა სხვა-და-სხვა, თითქოს ხელოვნური ნახტი გამოიხატებოდა.

ამ სიციფეში ორი საბრალო ყმაწვილი კანკალით, ცახცახით, დაეხეტებოდნენ გაჭვარტლიანებულნი ქუჩა-ქუჩა, მათ წელზე ჰქონდათ შექორტყმული ბუხრის საწმენდი იარაღი და თვალში არაფრათ მოსდიოდათ ბუნების შეენიერი შეხედულება.

ესენი ერთმანეთს მიჰკროდნენ, კბილი-კბილზე აცემინებდნენ, მაგრამ გალურჯებულ ტუჩებზე მაინც ღიმილი მოსდიოდათ.

— ჩვენ თითომ სამოცი ბუხარი გავწმინდეთ, თქვა ამ ორში ერთმა, რომელიც უფრო პატარა იყო.

— თითოზე რომ ორი სუ ვიანგარიშოთ გამოვა ას ოცი სუ, ორ-

ჯელ ას ოცი იქმს ორას ორმოცს. ეს ფული მიეუმატოთ იმ ფულს, ფრანსუას რომ ჩაებარეთ... მაშინ კარგა ფული გვექნება მოგროვილი, თქვა უფროსთავანმა—ეს იყო ანრი. მეტიც გვექნებოდა, რომ ხშირათ არ გვეყიდნა თხილი, ქლიაფი, ყველი და სხვა რამეები ფრანსუასთან მისატანათ, როგორც ნაპარევი.

—რა ეუყოთ, ჩენი ფული ხომ მაინც მატულობს. დასძინა მიენამ,—ნუ თუ კიდევ დიდხანს ვიქნებით ბუხრის მწმენდელათ?

—ეგ ფრანსუას საქმეა; ვინ იცის, დიდ ხანს შეგეინახოს!

—მეტადრე როდესაც არ ვიცოთ მათხოვრობა!

—განა ჩენი ბრალია, რომ სიცივეში ყველას ეხარება ფულის ქისის ამოღება?

—ან რომ ხილი, ყველი და სხვა სანოვაგე გაძვირდა?

—ჩენ უფროსს ეგ არ ენალელება, მივიტანოთ კი ბლომათ სანოვაგე და გათავდა საქმე.

ერთბაშათ ესენი ერთმანეთს გაშორდენ, რადგან დაინახეს ორი კაცი ბეწვებში გახვეულნი, და ხელი გაუწვდინეს მოწყალებისთვის.

—ღმერთი იწამეთ, მოწყალეა გვიბოძეთ, ბატონო ჩენო!

მაგრამ, როგორც აღრეცა ვთქვით, ანრიმ არ იცოდა მოწყალების თხოვნა და ცარიელზე დასვეს. რაც შეეხება მიენას, იმან მოიბრინა სინარულით ანრისთან და გაუწვდინა შავი ხელის გული, რომელზედაც იღო ბრჭყვიალა თეთრი ფული.

—ხედვე ოცი სუ, დაიყვირა მხიარულათ მიენამ,—ოცი სუ—ეხუმრები!

—მე კი ვერაფერი ვიშოვე, თქვა ნალელიანათ ვაჟმა.

—ბედი არა გაქვს. კიდევ კარგი რომ ეს ნაშოვარი ჩენ ორს გაგწოდება. ოცი სუ კაი ფულია. ამბობდა მხიარულათ მიენა.

ესენი განარებული იყვენ, ოცი სუ მიემატებოდა კიდევ მათ მოგროვილ ფულს, თუმცა ვერ ანგარიშობდენ თუ რამდენი გაუხდებოდათ.

— იცი რა ექნათ? უთხრა ანრიმ დობილს.

— არა, არ ვიცი.

— ვერ გამიბედნია, რომ ვთქვა.

— რატომ?

— რატომ და იპიტომ...

— თქვი რაღა, ჩქარა.

— რადგან ბედი ასე გვეყალობს დღეს, უნდა როგორმე მოვიმადლიეროთ ჩვენი უფროსი ფრანსუა, რაკი ქურდობას ვერ ვახერხებთ მოდი ასე მოვიქცეთ.

— როგორ?

— ავიღოთ შენი ოცი სუდან ოთხი და ეუყიღოთ იმას ერთი კაი კატლეტი. ხომ იცი, რომ ძალიან უყვარს. ჩვენგან კმაყოფილი დარჩება და ფულს კარგა შეგვიანახავს.

— იქნება აგრეც ემჯობნოს, უთხრა მიენამ და რადგან საჭმლის დუქანი ორიოდ ნაბიჯზე იყო შევიდენ შიგ.

დახლთან იჯდა ერთი სქელი ქალი, სუფთათ ჩაცმული, მან შეხედა ამ ორ ყმაწვილს, რომედინიც შემოსვლისთანავე თვალებს აფაციცებდენ.

— რა გინდათ, ჩემო პატარებო, ჰკითხა ქალმა, — ჩვენ არა გვაქვს ბუხრები გასაწმენდი.

მიენამ კიდევ დაათვალიერა სამი დიდი კატლეტი და ქალს თითით უჩვენა.

— ჩვენ გვინდა აი ამისთანა კატლეტი.

— კაი გვმო გქონიათ, ყმაწვილებო! უთხრა მედუქნე ქალმა, — ეგ კაი კატლეტისაა, სხვა არაფერი გინდათ?

— ჩვენ მაგის ფულს გადავიხდით, უთხრა ამაყათ ანრიმ, ამოდლო ჯიბიდან ოთხი სუ და დადო დახლზე. მერე დაუმატა:

— თუ ეს ბევრია, გვითხარ!

მედუქნე ქალმა გაიცინა.

— მოდი და ნუ გაიცინებ! — რა სასაცილონი არიან ეს ბავშვები,

განაგრძო ქალმა, — ოთხი სუ ამისთანა ჩინებული კატლეტისთვის, მე-
რე რა ხორცია! და ის იყო უნდა გადენარხარა კიდევ, რომ უცბათ-
თაფი შეიკავა. ანრის თვალეზეც კრემლი დაინახა. სიცივესთან სირ-
ცხელიც თან დართოდა ამ ყმაწვილს, გაეწვდინა თავის გალურჯებუ-
ლი ხელები დახლისკენ და უნდოდა თავისი ოთხი სუ უკანვე წაელო.
მედუქნე ქალმა შეაყენა.

— შენთვის გინდა ეგ კატლეტი? ჰკითხა მან.

— არა, უპასუხა მიენამ ცივთ, იმან არ იცოდა ტირილი, — ეგ-
ჩვენი უფროსისთვის გინდა.

— თუ ფული იმან უნდა მოგეცეს — ეგ სულ სხვაა...

— არა. უპასუხა მიენამ, — ჩვენ გაძლევთ მაგ ფულს, ეგ უნდა-
იმას საჩუქრათ მივართვათ.

— მაშ წაიღეთ ეგ კატლეტი, მე გაძლევთ მაგას.

მერე გაუწვდინა ანრის მისი ოთხი სუ — დახლზე, რომ იღო.
და უთხრა:

— შენ, პატარავ, წაიღე შენი ფული.

მიენამ და ანრიმ დიდი მადლობა უთხრეს მედუქნე ქალს და
გამოვიდნენ გარეთ. სიფრთხილით მიჰქონდათ სქელ ყვითელ ქა-
ლალდის ნახევში გახვეული სანატრელი კატლეტი. გაჩქარებული-
მივიდნენ თავიანთ სადგომში. სახლში გუსტაფი დაუხვდათ.

— სუ! უთხრა მან პირზე ხელის მიფარებით.

— რა ამბავია? ჰკითხა ანრიმ.

— ჩვენი უფროსი შემოვიდა გაბრაზებული და ცუდ ქვიფზე.

— რათა?

— არ ვიცი.

— აი, ეს გამოუცვლის ქვიფს, თქვა მიენამ და უჩვენა გუს-
ტაფს სათუთათ შეხვეული კატლეტი.

— ვითომ? უთხრა გუსტაფმა და თან კარი ჩაკეტა, — დიდი ხანია
ვხედავ მაგ კაცს და თავის დღეში არ მინახავს აგრე გაჯავრებული.
ფრანსუამ ერთი სხვანაირათ გადახვდა ანრის და მიენას, ესენი

რომ ოთახში შევიდენ, არც ყურადღება მიაქცია მათ მიტანილ კა-
 ლეტს.

ფრანსუა ამ სამწუხარო მდგომარეობაში ჩააგდო ერთმა უბრა-
 ლო წერილმა, რომელიც ამ ორი საათის წინეთ მიიღო. ეს წერი-
 ლი ამან ათასჯერ წაიკითხა და გადიკითხა და გაჯაერებულმა და-
 კმუჭნა. აი რა ეწერა შიგ:

«ქალაქ ლიონის ამა-და-ამ განყოფილების პოლიციის კომის-
 სარი ამით უცხადებს ბატონ ფრანსუა მატელიონს, რომ იგი წარდ-
 გეს ორშაბათს, 29 ნოემბერს, პოლიციის წინაშე და მიიტანოს ყვე-
 ლა საბუთები იმ რვა ყმაწვილისა, რომელიც მას ჰყავს აყვანილი
 ბუხრების საწმენდათ“...

დღეს შაბათი იყო და ორშაბათს კი განსაცდელის დღე და-
 უღებოდა, რა საბუთით ჰყვანდა მას მიენა და ანრი? როგორ მო-
 ეშორებინა თავიდან ამ ცოტა ხანში ესენი?

XII.

სუბუქ ვახშამს შემდეგ, ზორცს ამათ იშვიათათ აღირსებდენ
 მწვანრიგეულობა სიცივეში ძნელი საშოვარი იყო და ძვირათ ფა-
 სობდა, მიენა და ანრი მხიარულათ დაწვენ დასაძინებლათ. არ და-
 იეიწყეს, რასაკვირველია, თავიანთი ოცი სუს დამალვა.

ვახშამისთვის დანთებულმა ცეცხლმა ოთახი გაათბო და ამათ
 სითბოში უფრო გემრიელათ დაიძინეს.

ესენი ვერ დაიძინებდენ ასე მოსვენებით, რომ ცოდნოდათ თუ
 რას ფიქრობდა ამათზე ფრანსუა. ამას რომ წარედგინა პოლი-
 ციაში ანრი და მიენა და ეთქვა, რომ არა ჰქონდათ ნება ბუხრების
 გაწმენდისა—ფრანსუას ციხეში ჩასვამდენ და ჯარიმას გადაახდვი-
 ნებდენ.

რა რჯოდა, რისთვის აიყვანა ეს ყმაწვილები და გაება ამისთანა
 ხიფათში. სულ სხვა იქნება თავიდან რომ მოიშოროს ესენი. მო-

ბარებული ფულიც სრულიათ ამას დარჩება, ამათი ნამუშევარიც და ის მიმალული ფულიც, რომელიც ამის თვალს არ გამოეპარა.

საქე გადასადები აღარ იყო, ფრანსუა დაადგა რალაც გადაწყვეტილებას.

მეორე დღეს იყო კვირა, მზე ამოვიდა და გააჩალა თოვლით მოფენილი არე-მარე. კვირაობით ბუხრის მწმენდლები ყოველთვის ისვენებდნენ, მხოლოდ რიგ-რიგათ თითო მიდიოდა სამუშაოთ. სწორეთ დღეს ანრის რიგი იყო.

ფრანსუას საჭირო საქმე ჰქონდა მოშორებულ უბანში, სადაც შეძლებული ხალხი იდგა, იქ წაიდა და თან ანრიც წაიყვანა.

ამ დღეს ანრის სამი ბუხარი ჰქონდა გასაწმენდი, ორი გაწმინდა და მესამე რომ უნდა გაეწმინდა, ავიდა მალა—სახლის მესამე სართულში, იქ შემოესმა რალაც უცნაური ყვირილი.

— ჩემი საბრალო ნიბლია, ისმოდა ყმაწვილის კენესა,—ეინ მამაწოდებს ჩემ ნიბლიას?

ანრიმ ყურები აცქვიტა, ავიდა საკვამლეს წვერზე და იქ ჩამოჯდა, ცდილობდა შეეტყუა საიდან მოისმოდა ეს ხმა.

— აი ბუხრის გამწმენდი, თქვა იმავე ხმამ,—იმან რომ მოინდომოს...

— აღისაე, ქალო, შენ სწორეთ გიყი ხარ, მოისმა დედაკაცის ხმა,—შენ გინდა საცოდავი, ბუხრის მწმენდელი ყმაწვილი განსაცდელში ჩაავდო, უბრალო პატარა ჩიტის გულისთვის.

— როგორ თუ უბრალო ჩიტო, ჩემი ნიბლია ლამაზი რომ არის, ჩემი ხელით ვაქმევ ხოლმე და როგორც რომ დაეუძახებ მხარზე შემომავდება.

— მაშ თუ აგრეა დაუძახე, რალა დაქერა მოუწდება. სახლის სახურავზე თოვლი გაყინულია და ძნელი სასიარულოა.

— არა, არა, მე მინდა რომ დაიჭირონ. ხედავ სად არი? თქვა ყმაწვილმა და ხელი გაიშვირა მეექვსე სართულის სახურავსაკენ. იქ, ფანჯარასთან, თოვლზე იჯდა ნიბლია.

—ჩიტი უნდა დამიპრონ, ის არ აფრინდება, ვინც დამიპერს ჩემ პატარა ნიბლიას ხუთ ფრანკს ვაჩუქებ.

ანრის ესმოდა ლაპარაკი, ფულის დაპირება რომ გაიგო აკანკალდა. ხუთი ფრანკი დიდი რამ იყო, რომ მიგმატებინა თავიანთ მოგროვილ ფულისათვის. თითონ მიენას არც ერთხელ არ ეშოვა ამოდენა ფული. ამან რომ ახლა ამდენი მოიგოს, კვლავაც ბევრს მოაგროვებს და ასე შეიძენს სარჩოს.

პატარა ქალი იმეორებდა თავიანთს ხმა მალლა:

— ხუთ ფრანკს მიეცემ, ხუთ ფრანკს იმას, ვინც მომგერის ჩემ ნიბლიას.

ანრიმ ვეღარ შეიკავა თავი და ზემოდან ჩამოსძახა:

— მომითმინეთ ცოტა, ყმაწვილო, მე მოვგერიო. — და წავიდა გალიბულ სახურავზე ჩიტისკენ.

ან. წ—სა.

(შემდეგი იქნება).

თ ე ს ლ ი.

(რუსულიდან)

რი მკსავრი შევიდენ დასასვენებლათ სასტუმროში, უეცრათ გაიხმა წარის ხმა და უვირილი: „სოფელი იწვისო“. ერთი მკსავრთაგანი სწრაფათ წამოვარდა და გაეჩქარა მისაშველებლათ, მეორემ კი უთხრა: „რისთვის უნდა დაგვარგოთ ტყუილ-უბრალათ დრო! უხვენოთაც ბევრი მოინახებინ იქ მშველენი! ჩვენ რას დავეძებთ სხვებს?“

მაგრამ ჰირველმა მკსავრმა არ გაუგონა და გაიქცა ცეცხლ-წაყიდებულ სახლისკენ, მაშინ იმის ამხანაგიც წავიდა და გახერდა შორი-ახლოს, თამაშს უეურებდა. ცეცხლ-მოკიდებულ სახლის წინ იდგა გამწარებული დედა და იმედ დაკარგული უძხოდან შვილებს: „შვილებო ჩემო, ძვილებო!“ როდესაც მკსავრმა ეს უნუგემო გოდება გაიგონა, შევარდა სახლში, თუძცა ცეცხლისაგან სახლის კოჭებს ტკაცუნნი გაჭქონდათ და აღისაგან არა გაირჩევოდარა. სალსი ნამდვილათ დარწმუნებული იყო რომ ის

დაიღუპებოდა... გაიარა რამდენიმე მწუხარე წამმა, ბოლოს
გამოჩნდა მკვანერი; თმები გარჯვოდა, სასესე ალ-მური
ასდიოდა, იმან გამოიუვანა ორი პატარა ბავში და მიუ-
უვანა დედას. განარბებულმა დედამ ბავშვებს სეჭი მოსვია
და გულში ჩაიკრა. მერე მსხნელს ფესებში ჩაუვარდა და
მადლობას ეუბნებოდა.

ამასობაში სასელიც ჩამოინგრა.

როდესაც მკვანერი დაბრუნდა სასტუმროში, ამხანაგმა
ჰკითხა:

„ვინ გიბძანა ასეთი თავის გაწირვა!“

— „იმან, ვინც მიბძანებს მე მიწაში თესლის ჩაყრას;
რომ იგი იქ დაღვეს და მოიტანოს ახალი ნაყოფი“,
უპასუხა პირველმა მკვანერმა.

— „მერე შენ რომ დაღუპულიყავი, სასლს მოჰყო-
ლოდი ქვეშ?“

— „იმ შემთხვევაში მე თვითონვე ვიქნებოდი თესლი“,
უპასუხა მან დიმილით.

ბესარიონ ვაშაძე.

ძნელი გაკვეთილი.

ვერსადღეს ვერ ვისწავლი ამ გაკვეთილს, ისე
ძნელია და გრძელი! თქვა პატარა პაულები, — ბოლომ-
დის მაინც ვერ ჩაუბა!

— ბოლომდის როგორ მიასწევ, თუ კი არ უცდები, უთხრა დედამ.

— მე მინდა მისი სწავლა, მაგრამ უბოლოვია, აი, სამჯერ დავიწყე, ნახევრადის ჩავედი, მაგრამ ერთი სიტყვაც არ დამახსოვდა.

— არ იცი რაიღენი მანძილია აქედან ბიძაშენამდის? ჰკითხა დედამ.

— ორი ვერსი იქნება, თითონ ბიძამა თქვა.

— განა ფეხით არ წასულხარ სოლმე იქამდის?

— როგორ არ წავსულვარ, სუთმაბათსაც იქ არ ვაეხვი!

— მერე გხას, დრო არ უნდება, ერთი ნაბიჯით გადადიხარ?

— სულაც არა, თქვა სიცვილით ჰავლეშ, — ბევრი ნაბიჯის გადადგმა დამჭირდება სოლმე; ისე შორს არის რომ ბოლო არა ჩანს, მაგრამ რომ მინდა მისვლა ბიძასთან — ახლო მეჩვენება.

— მაშ თუ მოინდომებ აქაც სწავლა გაკვიდილდება. თუ იქ ნაბიჯებს აკეთებ, აქაც დანაწილე გაკვეთილი და უფრო ძალე ისწავლი.

ამას შემდეგ ჰავლეს აღარ უჩივლია გაკვეთილების სიმძნელესე.

წვრილმანი.

ხალხური ლექსები

(წარმოდ. თ. კანდელაკისაგან, კ. ჩუბინაშვილის ნათქვამი).

უბრალო სეტყვა მოვიდა,
სულ ამოგვიგდო ყანები;
ხევ-ხუვი წყლითა აავსო,
ბევრი დაგეტაცა ხარები;
მწყემსები დაგვიწიოკა,
სახლში ტიროდენ ქალები,
სანამ ერთმანეთს ნახედენ,
ცრემლით ევსოდათ თვალები,
ვენახებიც გაგვიფუჭა,
ამტერია ხმელი სარები;
საწყალი ხალხი ტიროდა,
რით გადავწყვიტოთ ღალები;
უფრო და უფრო ტიროდენ,
რით მოვიშოროთ ვალები.

(წარმოდგენილი ნიწო ასათიანისაგან).

ქორსა ფრენა ვინ ასწავლა,
 შევარდენსა ნადირობა!
 გლენსა კაცსა მუშაობა,
 აზნაურსა გაზდილობა.

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

კაქკაქმა, გრძელ ნისკარტამა,
 დასკრა მზენი და მთვარენი,
 იმისმა მამიდაშვილმა
 ზედ მიაკერა არენი.

ერთი რამ ენახე უსულო, ხან თბილია, ხანაც გრილია,
 ზოგან დგას გაჩერებული, ზოგან ხმით იცის სირბილი;
 რასაც ხელს მოჰკრავს გადანთქავს, არ უნდა პირი და კბილი.

ა ნ დ ა ზ ე ბ ი.

(წარმოდგენილი ვანოსაგან).

ოსმანა და ალიაო, ორივე თათარიო.

მე დღე ხვალიე კაცსაო, თოელი მოუფა კარსაო.

სხეილ სხეილი მენაფოტე, მალ-მალ გარბოდა ტყეშია.

სამაგემატიკო გამოყანა.

(წარმოდგენილი თ. კანდელაკისაგან).

ერთ კაცს ისე მოეწონა ერთი ცხენი, რომ რამდენიც უნდა
 ეთხოვნათ, მისცემდა. შეევაქრა პატრონს და იმან მოთხოვა ნაღის

პირველ ლურსმანში—1 კაპიკი, მეორეში—2 კაპიკი, მესამეში—
4 კაპ. მეოთხეში—8 და ასე, ამ გვარათ ერთი ორათ მეტი თითო-
ეულ ლურსმანში. როგორ დაუჯდებოდა ის ცხენი მყიდველს, თუ
თითო ნალს ექვს-ექვსი ლურსმანი ჰქონდა დაკრული?

შ ა რ ა დ ა.

პირველი -მშობლის სახელი,
ბოლოში შეკვეცილია,
მეორე კი გაზაფხულის
საადრევე ყვავილია,
მესამე მზარეს გვიჩვენებს,
მას მესობლობენ იმერნი;
მოუკვლით ბოლო ასო
არ დაგჭირდებათ ცლა ბეერი,
მის მაგიერ გამოაბით
ერთი ყვავილის სახელი;
რომელიც იმაე ქვეყანას
მეტათ მრავლობს ყვითელ-ფერი
და მთელს მიიღებთ კაცის სახელს,
ვისც თაყვანს სცემს დღესაც' ერი.

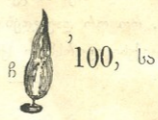
რ ე ბ უ ს ი.

(წარმოდგენილი ერთივე ლოზანძისაგან).

როცა ფთხი-
ლათ ვაჩუმებთ
ვისმე რას გა
მოგხატავთ?

ის დღეზეო 100, სა
ვაჟია თუ?..

№ X გამოცანების ახსნა:

1) სამართებელი. 2) ნოე. 3) წვიმა.
 ანაგრამა: 1) დანა-ხარჯი. 2) ღო-მზალი.
 შარადა: ნიორი: იორი, ნორიო, რიონი.
 რებუსი: ყველა ცხენი კარგი თოხარცია, თავის გაქნევა რომ
 არ ეზარებოდეს.
 რებუსა გამოაცნო: სადგურ მიხაილოვის ორ კლასიანი სკოლის
 მოსწავლემ სერგო რაზვაძემ.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმანიშვილი-წერეთლის.

საქმასწავლებლო ნახატებიანი ჟურნალი

„გეგილი“

წელიწადი მეშვიდე

გამოვა 1896 წელს თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ჟურნალში მონაწილეობის შილება აღგვითქვეს ყველა ჩვენში საუკეთესო მწერლებმა.

ჟურნალი „გეგილი“ თფილისში დატარებით ღირს—4 მან. ტფილისის გარეშე გაგზავნათ 5 მან.

ცალკე ნომრის ფასი თფილისში არის 50 კაპ.

ხელისმომწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ხელისმომწერა მიიღება:

1) თბილისში—„წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიაში (Дворцовая ул., д. Зем. Банка № 102), „ქართულ სახალხო სამკითხველოში“ (д. зем. банка № 32) და თვით „გეგილის“ რედაქციაში (Артиллер. ул. д. Тамамшева, возле кадетского корпуса).

2) ქუთაისში—მ. ბეჟანეიშვილთან, და თ. მთაერეიშვილთან.

3) გორში—ა. კალანდაძესთან.

4) ბათუმში—მ. ნიკოლაძის სააგენტოში და გერ. კალანდაძესთან.

5) თელავში—მ. ცისკარაშვილის აფთიაქში.

6) საჩხერეში—შარამან ჩხეიძესთან.

7) თიონეთში—ივ. ჩიბლაიშვილთან.

8) შვირილაში—არაბიძის წიგნის მაღაზიაში.

9) მიხაილოვში—ი. ფანცულაიასთან.

ფოსტის აღრესი: *Во Тифлисе, во редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმანიშვილი-წერეთლისა